

"Proletarec"
je delavski list
za misleče
čitatelje.

PROLETAREC

OFFICIAL ORGAN JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

GLASILLO
PROSVETNE
MATICE
J.S.Z.

ST. — NO. 1287.

Entered as second-class matter, December 6, 1932, at the post office

at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

CHICAGO, ILL., 12. MAJA, (MAY 12,) 1932

Published weekly at

2639 W. 26th St.

LETO — VOL. XXVII

SLIKA POLOMOV SEDANJEGA EKONOMSKEGA REDA

GOSPODARSKO STANJE V EVROPI IN AMERIKI JE ČEZDALJE SLABŠE

Konference končujejo po stari metodi barantaške kapitalistične diplomacije.—Svet v intrigah

Vse obljube o vračajoči se stabilnosti so se razpršile v povrčevanju krize. Vsi poskusi državnikov in kapitalističnih magnatov za uravnovešenje gospodarskih in političnih odnosa je končajo s fiaskom.

Prizadevanja za rešitev problema reparacij in vojnih dolgov so tam kakor so bila pred nekaj leti, s to razliko, da so razmere zdaj že veliko bolj kritične.

Konferenca državnikov evropskih velesil za stvoritev podonavsko ekonomske enote, ki se je nedavno vrnila v London, se je končala po običajnem kapitalističnem - imperialističnem pravilu z neuspehom. Razpad te konference je nesigurnost v prizadetih deželah povečal. Grčija je preklicala zlatoto vrednoto svojega denarja in nehal plačevati obresti od svojih dolgov. Vlada v Atenah je odredila, da ne sme nič več jesti belega kruha. Vso pšenično moko zmešajo z rženo in koruzno. Dva dni v vsakem tednu ne sme nič več jesti mesa. Država hrani, pa se zateka k odredbam, kakršne so bile v veljavni med vojno. Vsega je zadosti, toda pomankanja čezdalje več!

V Jugoslaviji je proglašil "moratorij" največji denarni zavod v državi — kar je imelo slab odjem v vsem finančnem svetu. Kmetijev v Jugoslaviji ne plačujejo več ne davkov, ne obresti. Kjer ni cesar ne vzame. Vse obljube Aleksandrovega diktature o gospodarski in politični utrditvi dežele so neizpolnjene. Kriza je povečana in nezadovoljnost med ljudstvom ogromna. Krote jo bajejeti. V Avstriji odlagajo državni bankrot z umetnimi izčekijami in obliki posojil, ki so jih dobili pod protektoratom in jamstvom lige narodov. Slično je z Mađarsko.

Ljudstvo v Nemčiji se v svojem obupu nagiba k fašizmu. Razrožitvena konferenca v Genovi pod vodstvom lige narodov ni dosegla ničesar za omejitev ogromnih vojnih izdatkov, ki so največ odgovorni posojil, ki so jih dobili pod protektoratom in jamstvom lige narodov. Slično je z Mađarsko.

Razrožitvena konferenca v Genovi pod vodstvom lige narodov ni dosegla ničesar za omejitev ogromnih vojnih izdatkov, ki so največ odgovorni posojil, ki so jih dobili pod protektoratom in jamstvom lige narodov. Slično je z Mađarsko.

Fašistični režim v Italiji kroti nezadovoljne množice s spremnimi terorističnimi metodami.

Skoro vsakdo

lahko pripomore

k podvojitvi

štetila naročnikov
Proletarca.

Če pridobi vsaj
enega,

izvrši svoj delež pri
tej nalogi.

Entered as second-class matter, December 6, 1932, at the post office

at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

CHICAGO, ILL., 12. MAJA, (MAY 12,) 1932

Published weekly at

2639 W. 26th St.

ŠEST LJUDI IZGUBILI ŽIVLJENJE

Pri zgradbi državnega nasipa ob reki Kanawha blizu Marmeta, W. Va., se je utrgala velika plast zemlje in vzela s seboj šest delavcev. V plazu so bili od kamenja popolnoma strti. Pet najst drugih delavcev, ki so jim prihiteli na pomoč, je bilo poškodovanih. Na sliki so delavci, ki odkopujejo ubite tovariše.

NOVE POGODBE VZLIC NJIHОVI MALOVREDNOSTI

Japonska in Kitajska sta se "pobotali".—Sovjetska Unija in Estonska sklenili "mirovo pogodbo".

Liga narodov je prišla lanskemu jesen vseled japonskega vpada v Mandžurijo v skrajno mučen položaj, ker v svetu ni izpolnila nade kot varovalka miru. Dasi je Japonska članica lige in se je zavezala v nji, da ne bo vodila agresivnih vojen, razen tega pa je podpisala tudi Kelloggov mirovni pakt in še par drugih, so ji bile vse te svečane pogode in zaobljube le krpa papirja. Izrabila je ugoden moment in poslala armado v Mandžurijo, da jo osvoji z japonskim kapitalizmom. In nato je udrla še v najvažnejšo kitajsko luko Sangaj. Ves čas pa je japonska vlada trdila, da to ni vojna, ker je ni "napovedala". Poslala je na Kitajsko svoje čete edino zato, da "protektirajo življaj in interes Japoncev."

Davki v Zed. državah so se v prošlih 15. letih silovito povišali. Povprečno dela vsakdo 61 dan v letu za davke. To je priznal na konferenci governerjev v Richmondu tudi predsednik Hoover. Vse davke plačajo direktno in še več indirektno delavci v industriji in na farmah. Kapitalist ne plača v resnici sam nobenega davka, ker nič ne dela in vsele tega ničesar ne prispeva k produkciji in splošnemu bogastvu. Davki dobi on nazaj v obliki višjih cen, v katerih je njegov davek v naprej zaračunan, in tako pridejo ti indirektni davki vse na ramena producentov.

Za vse te ogromne davke pa dobi ljudstvo prav malo povračila. Žrejih največ graftarska svojat v administracijah, birokracija in militarizem.

INDUSTRIALIZACIJA V SOVJETSKI RUSIJI V POVOJNEM RAZVOJU

Na ruskih kmetijah je danes več traktorjev in drugih poljedelskih strojev kot kdaj poprej. Letos je posejanega veliko več polja kakor lani. Vladni načrt določa, da se mora letos obdelati 255,875,000 akrov zemlje. Tudi poskusi posejati velika pšenična polja s pomočjo aeroplakov so se posrečili. Stirje aeroplani so posejali na državni kmetiji 8,000 akrov s pšenico v 15 dneh.

Koncem aprila je bila ob reki Dnjeper v Dnjeprostroju otvorjena ogromna elektrarna s kapaciteto 450,000 konjskih sil, toda ko postavijo še nadaljnje generatorje, bo lahko producirala 800,000 konjskih sil. Oskrbovala bo pogonsko silo novi industriji, ki jo gradi država v Dnjeprostroju in okoli.

Seveda ne gre povsod gladko.

Velikanska avtomobilска tovarna v Nižnem Novgorodu je začasno prenehala, ker pro

dukcija ni izpolnila nad in se ni

vrsila po predvidenih kalkulacijah.

Glavni vzrok je, da delavcev v taki tovarni ni mogeče vspodbujati preko noči.

Tudi Leo Trockij je nezadovoljen.

V svoji kritiki pravi,

da je voda pri industrializaciji Sovjetske Unije zelo po-

tratna in nespretna.

Za uspešno zgraditev velikih

tovarov, jezov, elektraren itd.

gre veliko priznanja ameriškim

inženirjem in drugim veščim,

katerih je mnogo v Rusiji.

"Dividende" delavcev v je-
klarnah

Jeklarski trust in velike ne-
odvisne jeklarske korporacije

NOVI DEKRETI V NEMČIJII ZOPER ORGANIZACIJE

Velika nervoznost v političnem položaju.—Hitlerjeve grožnje.—Razpuščanje organizacij.

Predsednik Hindenburg je dne 4. maja s posebnim dekreтом na podlagi ustawe, katera mu daje v kritičnem položaju pravico in moč vladati brez parlamenta, proglašil vse militaristične organizacije izven zakona. Prizadeta je predvsem fašistična milica, nacionalistična garda, komunistična brambra in socialistična republikanska "železna fronta". V kolikor bodo te organizacije v boj dočetrte, bo pokazala bodočnost. Dalje je predsednik proglašil izven zakona tudi komunistično organizacijo brezpočevalcev, dasi nemška ustava garantira v verskih popolno svobodo. Dekret je utemeljevan z argumenti, da je razpuščena organizacija delovala pod masko svobodomiselstva proti varnosti države in za "boljševiško revolucijo". Obdolžena je tudi na provokativnih dejanjih.

Ker je fašistična stranka v Nemčiji postala najjačja, bodo moralni delavci v bodoče biti bolj enotni, aki so hočajo obnoviti civilne svobodobne, kajti Hitler grozi in postaja čezdalje bolj nevaren.

Devet novih lokalov

V teku tedna je bilo v raznih krajeh ustanovljenih devet novih lokalov soc. stranke.

Varnost delavcev

S. John Vitez piše iz Nanticoke, Pa., da je v teku kraljega časa opasno poškodovano pri delu že dva člena kluba št. 33 JSZ. Kadar majne v tem delu antracita obratujejo, pobije toliko delavcev, da jih vozijo v bolnišnico kot z bojišča, pravi Vitez.

ABSOLUTIZEM V JUGOSLAVIJI SI NADEVA MASKE

Cezarska diktatura, ki bazira na militaristični kamarili in hlapčevski birokraciji.

Socialistična-delavška inter Nacionalna z glavnim uradom v Zurichu, je razposlala svetovno delavšku tisku v raznih jezikih članek, v katerem opisuje značaj absolutizma v Jugoslaviji. Pravi, da bazira beogradska diktatura na kraljevi osebi in vojaški kamarili, katerima služi poslušna hlapčevska birokracija. Medtem ko se diktatura v drugih deželah naslanja na gotovo gibanja ali stranke, je jugoslovanski absolutizem striktno privatna stvar. Na migrijah iz Pariza je kralj napravil gesto, kot da bo diktatura odpravil in razpisal je celo volitve. Člankar v mednarodnem socialističnem biroju konstatira, da so bile tiste volitve največja farsa, pri katerih ni imela opozicija ne moči in ne besede. "Izvoljeni" so bili le "poslanci", ki jih je režim v Beogradu v naprej odbral in "izvolil", nato pa nagnal ljudi s silo na volišče, da se bi vladala bahala pred svetom, češ, glejte, Jugoslavija je spet demokratična!

Najhujšje pa je, da so stotisoči cibojeni počasnemu umiranju. Brezposelnost in beda menjajo ruši telesno in duševno moč. Take razmere obstoje pri kupih živil in drugih bogastev.

Nesmiselni atentati

Pavel Gorguloff, ki je 6. maja ustreli francoskega predsednika Pavla Doumerja, ni storil svoji samopostavljeni "ruski fašistični stranki" nobene usluge, pač pa mnogo neprilik ruskim caristom v Parizu in drugje ter sovjetski Rusiji, ker reakcija v Franciji zločin izrablja za gonjo proti USSR, češ, da je bil Gorguloff tajen sovjetski agent. Predsednik Doumer je bil star 75 let. V francoski politiki ni igral več nobene vloge. Umor pa je vsele svojega političnega značaja povzročil posebno prve dneve precej napetosti, nekaj izgredov in mnogo arretacij.

Znižani dohodki

Dohodki ameriških železnic so se lani znižali za milijardo dolarjev.

Officialna katoliška statistika, objavljena v New Yorku, pravi, da je v Zed. državah, vključivši teritorija Alaska in Hawaii, 20,236,391 katoličev.

RUDARJI, KI SE NE UDAJO

Neglede, kaj vse so podvzale premogovniške kompanije, da stroj unije premogarjev, namena niso dosegli v toliki meri, kot so se veselili. U. M. W. of A. je res postal tibka in jih je ni bilo treba več priznati, premogarje so družbe res primorale garanti pod svojimi pogoji, toda če so pričakovali, da bo v bodoče vladal v premogovniških revirih "med in mir" kaže, kaj si ga one predstavljajo, so bile v smoti. Dokaz je sedanja velika stavka, ki traži že nekaj tednov v vzhodnem Ohiu in deloma tudi v Penni ter drugje. Na sliki so premogarji pred neko hišo blizu Cadiz v Ohiu, ki postavljajo govornika. Nadajo je, da je govor na poziv kompanij poselil državo.

Glasovi iz Našega Gibanja

Delegatom IX. red-nega zborna JSZ

Gledi informacij zaradi stavnovanja se obrniti na naslov Leonard Alpner, 708 A W. Pierce St., Milwaukee, Wis. Prijavite tudi čas dohoda, ako ne pride skupaj s češkošlovensko skupino, da vas počakamo na postaji. Omenite tudi, na katero postajo boste došli.

Kdor pride s Chicago North Shore električno železnico, katera vozi iz Chicaga, naj izstopi na National Ave., od kjer ima samo en blok do South Side Turn dvoran.

V Milwaukee vozijo vlaki železnice North Western ter vlaki Chicago, Milwaukee, St. Paul Pacific železnice.

Iz Chicaga se odpelje večja skupina na zbor v soboto 28. maja ob 7. zjutraj (centralni standard čas) s postaje North Shore električne železnice na Adams in Wabash. Vožnja traja dve uri.

Prvomajske proslave.

West Allis, Wis.—Klub št. 180 JSZ je imel majsko slavnost v soboto na predvečer 1. maja v Kraljevi dvorani. Udeležba je bila obilna. Največ navdušenja in ploskanja je bila deležna gruba milwauških sodrugov in sodružic, ki so prišli v dvorano z rdečo zastavo ter demonstrativno korakali po dvorani. Proslavi je predsedoval s. Anton Demshar. Govorniki so bili šerif Al Benson, župan West Allisa dr. M. V. Baxter, councilman C. I. Harding in tajnik JSZ Chas. Pogorelec.

Michigan prihaja spet v ospredje

Detroit, Mich.—Meseca aprila je bilo v raznih krajih ustanovljenih 10 novih socialističnih postojank. Po državi deluje več naših organizatorjev, ki poročajo o zanimanju ljudstva za stranko in dalo bi se doseči veliko več, ako bi imeli na razpolago še potrebnega gmočna sredstva.

Tri nove socialistične postojanke so bile ustanovljene v indijanski koloniji Bay City, kjer živi 7,000 rdečekozjev. Nad 300 jih je bilo pristopilo v stranko in še več jih je obljubilo agitirati za socialistično listo, kateri načeljuje v Michiganu naš governerski kandidat s. Panzner. Ker nimajo denarja, so dobili izjemne znamke, v povračilo pa so prispevali mnogo svojih ročnih izdelkov, kot pletenine, zavoje, košare itd., da se jih razprodaja na strankinih prireditvah.

Kakor druge, je kriza tudi Indijance zelo prizadela. Žive tako skromno.

Prvomajska proslava je v Detroitu sijajno uspela. Udeležilo se jo je več tisoč ljudi. Program je bil bogat in govorniki izborni, med njimi nekaj visokošolcev, ki so apelirali na mladino, da naj pristopi v stranko. Pri programu je sodelovala tudi "Svoboda".

Veliko delavcev je seveda ostalo doma in potem pozivajočejo "kako je bilo". Kriza jih je udarila kakor druge, je se vseprevrek tudi na socialistike, ali da bi v delavskem gibanju sodelovali, za to se ne zmenijo, kar ni prav. Če hočemo, da bomo kdaj močni, moramo iti skupno na delo.

Peter Benedict.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal John Paulich.

Proslava kluba št. 37 se je vrnila v S. S. Turn dvorani. Popoldne so bile predvajane koncertne točke, v katerih so nastopili "Naprej", "Planinska roža" ter zbor organizacije Slov. doma. Godbene točke je predvajal

Uspela priredba.—Stavka.**—Voznje delegatov**

Bridgeport, O. — Priredba kluba št. 11 dne 30. aprila, ki je bila ob enem pravomajskem priredbi, je sijajno izpadla. Igraleci in igralke so v svojih nastopih zadovoljili občinstvo, istotako pevci "Napreja" in mladini v deklamacijah ter muzikalnih točkah. Program je navzdom ugajal, kar so pokazali aplavzi.

Udeležba je bila tolikšna, da take v teh mizernih časih sploh nismo pričakovali. Zunanje naselbine so bile tudi dobro zastopane, posebno Windsor Heights, W. Va., Moon Run, Pa., in ohijske naselbine Piney Fork, Glencoe, Neffs, Blaine, Bellaire in tudi druge.

Naslednji dan smo imeli kar dve seji, namreč sejo kluba št. 11 in njegovega pevskega odseka "Naprej". Sklep oben je, da bomo delovali v bodoče še bolj vztrajno v prid delavske kulture in delavskega gibanja vobče.

Seje kluba št. 11 se vrše vsake tretje nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne, izredne pa po potrebi. Vaje pevskega odseka se vrše vsaki petek ob 8. zvečer. Odbor zborna "Naprej"

je, Peter Kroflich, predsednik; Anton Kravčan, tajnik in zapisnikar; Louis Gorenc, blagajnik; tajnik med klubom in pvenskim zborom je Joseph Snay.

Kot že veste iz prejšnjih počitil, je bila poslana v stavkovno okrožje milica. Nekaj je bilo pozneje odpoklicane.

Konvenčni fond JSZ vzlje večjemu številu članov to pot ni močan, ker dobiva mnogo članov izjemne znamke. Delegatje mu lahko veliko pomagajo, če se poslužijo znižanih voženj. Npr. od tu (iz postaje na Wheelingu, W. Va.) stane vožnja po železnici do Milwaukeea v eno stran \$19.71 in na obe \$39.42, vožnja z busom na obe strani pa samo \$19.35. Če se poslužimo iz tega okrožja busa, prihrani vsak delegat ali referent konvenčnemu fondu \$20.07. To mu bo v veliko pomoč pri finančiranju zapisnika in novih pravil, pa tudi v kampanjske svrhe bomo potrebovali denar.

Joseph Snay.

S. Pečarič ponesrečil
S. Henrik Pečarič v Nanticoke, Pa., je dobil pri delu v rovu tolikšno poškodbo, da je izgubil oko.

Bo šlo bo...

Shod, ki ga je sklical 1. maja soc. organizacija okraja Westmoreland v naselbini Jeanette, Pa. je bil dobro obiskan. Glavni govornik je bil dr. Van Esen.

Razpečalo se je precej literaturo, dobili smo nekaj novih članov in naročnikov na sociale in tudi drugače je shod napravljen ugoden vtiš. Shod je otvoril s. Anton Zornik in ob enem je bil on prvi govornik.

Poročevalce.

Vesti iz Wyominga

Diamondville, Wyo. — Tu, v naselbinah Sublet, Kemmerer in drugih so delavske razmere skrajno slabe. Zadnji mesec so imeli "zaposleni" premogarji delo samo dva dni.

Tu je v teku agitacija za ustanovitev kluba JSZ in upam, da bo uspela.

Prebegovniški baroni so zagrozili, da bodo rove 1. julija popolnoma zapri. Predlagali so 20% znižanja plač, a premagarji so bili pri volji sprejeti le 10% manjše mezde.

Tako se je ob tem prerekanju konvencija 22. distrikta dne 2. maja v mestu Cheyenne, Wyo., razbila. Baroni so jaks ošabni, ker vedo, da so ruderji brez

MINEVANJE POTRPEŽLJIVOSTI

Tudi v Newfoundlandu na severnem Atlantiku ob Kanadi je ljudstvo varujeno, svoj stran pa je izkazalo premierju province, kateremu dolge krivide 10,000 oseb, ki je udrila v vladno palajo, da najde premierja Sir Richardsa Squiresa ter ga premakni. Toda moč se je dobro skril. Demonstranti so preiskali vse kote v palaci in potem uhladijeli jeso z razbijanjem oken ter

sredstev. O predsedniku John Lewisu, kateri se je udeležil konvencije, pripovedujejo, da je v svoji izjavni dejal, da so plače premogarjev v tem di-

striktu previsoka ... Zanj pa plača \$12,000 na leto menda ni previsoka ... ?

V Kemmerer bolnišnici je dne 4. maja preminula rojakinja Mary Tomažin na posledičnih operacijach.

Anton Tratnik.

Milwauškim rojakom

Na deveti redni zbor JSZ pride v Milwaukee iz raznih naselbin mnogo delegatov in gostov. Posimmo vse v tem mestu, ki so v teku treh dni zborovega zasedanja pripravljeni dati eni ali več osebam stanovanje, da nam to sporoče.

Z vašim sodelovanjem bomo gostom, ki pridejo v našo sedež, pokazali, da ne bi bili nikjer deležni večje vlijadnosti in pripadateljstva kakor pri nas. Na pravimo jim bivanje v naši naselbini prijetno. V kooperiraju drug z drugim bomo to go to dosegli.

Za odbor, Leonard Alpner, 708 A West Pierce St.

Naznanilo radi vožnje

Mnogi delegatje pridejo na zbor JSZ v Milwaukee z avt. Tisti, ki se bodo vozili z železnicami, naj na postajah poizvedo glede znižanih cen in kupljene tiket v obeh krajev. Vožnje na takozvani "week-end" so v teh časih na železnicah znižane več kot polovico, in ker bosta dva praznika skupaj, boste šli lahko na pot v petek po znižani ceni in se vrnili 30. maja ali pa 31. maja. A potrebno je, da se o podrobnostih vsak delegat informira na svoji postaji, ali pa iz oglasov železnic in listih. Vožnja na železnicah na "week-end" je v obeh krajev po znižani tarifi cenejsa, kot pa regularna vožnja v busih (v obeh krajev).

Tikete lahko kupite na svoji postaji direktno v Milwaukee, oni pa, ki se morajo voziti skozi Chicago (iz vzhoda in z juga), pa vzamejo tikete v obeh krajev lahko le do Chicaga, tu pa se presedejo na vlak North Shore električne železnice in vzamejo tiket po znižani ceni v obeh krajev iz Chicaga v Milwaukee. Vsi, ki se bodo vozili skozi Chicago, se morajo tu presesti.

Za točnejša pojasnila pazite v prihodnji številki. Kdo bi slučajno najemal v Chicagu taksi, naj bo oprezen, ker razni posamezniki računajo tujcem koliko se jim poljubi. Najbolj zanesljivi, kar se tarife tiče, so v Chicagu Checker in Yellow cab taksi. Zahtevajte od šoferja potrdilo, kar tudi pomaga, da ne goljufa.

Tudi ver in cerkev imamo dosti. Vsaka narodnost ima svoje cerkev. Vsaka moli pod okriljem svoje "edinozvezlične" cerkve k svojemu Bogu. V tovarnah pa nič ne vprašujejo, kakšne vere si in tudi med brezposelnimi se protestant od katoličana prav nič ne razlikuje.

Glas o razdvojenosti in razmerah

Johnstown, Pa. — To je dopis iz našega west-end-a, z bolj naprednega vogla v tem delu Johnstowna.

Najprej nekoliko o delavskih razmerah. Bethlehem Steel korporacija obratuje izmed svojih šestih tukajšnjih premogovnikov le dva povprečno od 2 do 3 dni v tednu. Predno pride ruder na šift in s šifta, ga vzame 12 do 14 ur. Na dva tedna zasluži od 6 do 15 dolarjev, potem pa presodite, kako naj s to plačo zmaguje obligacije. S tem denarjem naj vzdržuje družino, plačuje stanarino, asesmente, kurivo, oblike itd.

Delavci v tovarni niso nič na boljšem. Delajo povprečno 2 dni v tednu. Plača je nizka. Največ jih je vposljenih pri podiranju staromodnih tovarniških poslopij, furnazev, koksovih peči itd. Tem plačajo 25c na uro. Mašinisti in drugi izučeni delavci imajo okrog 30c na uro. Delajo en in ne več kot dva dni v tednu 8 ur na dan. Delavcev nikjer ne najemajo, pač pa stare še vedno odslavljajo. Ljudje, ki so garali za omenjeno družbo že 25 let ali več, so vrženi na cesto.

Na društvenem polju smo jaka agilni. Pripadamo raznim jednotam in zvezam. Isto tako v politiki. Prištevamo se naprednemu, toda vsakodan ima svojo politiko, grupiramo pa se na republikance, demokrate, socialiste in na bračo komuniste. Slednji so dal pri zadnjih primarnih volitvah svoje glasove demokratom, misleč, da se bolj "wet" kakor republikanci. Demokratje so jim obljubili dobro močno pivo, pa so naši bratje komunisti volili zanje, namesto da bi glasovali za socialiste, kateri jim obljubljajo kruh in preuredbo razmer, v katerih bo delavec sigurni zasluga in obstanka. Ko bi bili komunisti pametni, bi pomagali socialistom v volilnem boju, če pa pride kdaj do revolucije, bodo socialisti pomagali komunistom.

Premogovniška družba je ukažala vsem, ki žive v njenih hišah, da morajo zemljo okrog obdelati. Pridelajo naj krom-

je. Na vse načine vlečemo načrten, le gospodarji so enotni, kadar je treba nastopiti proti delavstvu. Oni ne poznavajo nobene vere, narodnosti ali sekte, pač pa samo svoje interese.

Z dvoranami smo v Johnstownu in okolici istotako dobro preskrbljeni. Skoro vsako društvo ima že svojo dvorano.

Te dvorane so ali cerkvene kleti, stanovanske hiše ali pa dvorane v pravem pomenu besede. Tukajšnje društvo Sv. Cirila in Metoda, spadajoče k JSKJ si tudi gradi novo dvorano na istem mestu kjer jim je pred par leti pogorela. Bog jim daj srečo! Bati pa se je prihodnosti. Na eni strani razdela Bethlehem Steel svoje tovarne in pošilja izgarane, bedne delavce na prisilne počitnice, na drugi pa grade nove cerkve in dvorane.

Dokler ne bomo vsi delavci, brez razlike vere in narodnosti ali pleme organizirani enotno in imeli enotne cilje, bo imel hegemonijo nad nami naš sovražnik. In imeli bomo med nami stradanje, brezposebnost in prezir onih, ki žive od našega dela.

Le ena organizacija je, ki se je zavzela uničiti sedanjo in redbo in zgraditi novo v korist človeštva. To je socialistična stranka. — I. Bubalo.

Klubom, društvom in članstvu

Dvorana, v kateri se bo vršil v dne 28.-29.-30. maja dopisni redni zbor JSZ, se imenuje South Side Turn Hall. Nahaja se na 737 W. National Ave.

Klubi, društva ali posamezniki, ki bodo poslali zboru kakšno sporočilo pismeno ali brzjavno, naj naslove, J. S. F. Convention, 737 W. National Ave., Milwaukee, Wis.

Mimogrede po Yukonu

Yukon, Pa. — Raznašalec pravomajske štev. Proletarca poroča: Eni že zdaj nimajo časa za — čitanje. Enim je Proletarci še vedno strah, da jih pripravi ob nebesa. In ljudje so še vedno brez denarja, če je treba dati dajm za delavski list. Vsi pa bi radi, da bi bilo dobro na svetu. Drugače je vse kot navadno.

Dne 26. aprila je bil sklican v Slovenski dvorani shod, na katerega je prišel pittsburghski father Cox, tukajšnji katoliški svečenik in par drugih duhovnikov. Nekaj žensk jim je celo roke poljubljalo. Father Cox je naš novi odrešenik.

Premogovniška družba je ukažala vsem, ki žive v njenih hišah, da morajo zemljo okrog obdelati. Pridelajo naj krom-

pirja, čebule, solato in razno drugo sočivje, da se zmanjša pomanjkanje. Zaloge živil gni je, tukaj obdeluj, da jih bo drugod segnilo še več. Narobe svet.

Brezposelnim, ki so najbolj potrebeni, dele moko in nekaj grocerije. Kdor dela šift ali dva na teden, ne dobi nič. Kdor ima delo, zasluži od 5 do 10 dolarjev na dva tedna. "Ne vem kaj bo," jamra ta ali oni. Celo za revolucijo se navdušujejo nekateri. Bogzna, če bo do v jeseni spet glasovali za "delavske prijatelje"?

Joseph Robich.

V južnem Coloradu

Resignacija in brezbržnost med delavstvom je velika, zaslužek pa tolikšen, da kmalu ne bo zadostoval niti za kompanijske račune.

"Proletarec" tu žal nima trdnih postojank — to se pravi, narodnikov. Ga ponudi temu ali onemu, pa pravi, da je vseeno, če čita Denver Post ali Proletarca. "Vsak zase gleda". In socialistična stranka ne bo zmagal, dokler ne dobi milijonarjev na svojo stran. Pa si pomagajte! Ker ne čitajo, ne vedo, da delavstvo po svetu zmaguje, da manifestira in da si kleše pot v boljšo bodočnost.

Ljudje si tratijo čas s pravnim brbranjem, s pijačo in kvartami. Je za obupati, ko jih človek opazuje, toda južni Colorado ni ves svet, in to me tolaži. — **Opazovalec.**

Piknik druš. št. 3 SNPJ

Johnstown, Pa. — Vzlic slabim časom priredi druš. št. 3 SNPJ v nedeljo 29. maja na Faiths Grove v Morrellville piknik, na katerega je vabljenje članstvo bratskih društev in drugo občinstvo. Vstopnina bo prosta.

Bratska društva prosimo, da na ta dan ne bi aranžirale svojih priedb. — **I. Bubalo.**

Agitirajte za razdirjanje "Proletarca".

PRIREDBE PODPORNIH IN DRUGIH DRUŠTEV

MAJ.

JOHNSTOWN, PA. — Veselica z igro dr. št. 600 SNPJ. v soboto 14. maja v Slov. del. domu na Mozhams.

Opomba: Cena objavljena v toj reviji je \$1.00 za cel čas, to je do datumu priredbe. Vabilo podnaslov je druga društva, da oglasi svoje priredbe v tej koloni, katera bo prikazana v listu vsek teden.

SLOVENČEM PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR

3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL. (V bližini urad SNPJ in Proletarca.)

FINA KUHINJA IN POSTREŽBA. KARL GLASER, lastnik.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS AT 3724 W. 26th Street

1:30-3:30-6:30-8:30 Daily

Tel. Crawford 2212.

at 1858 W. 22nd Street

4:30-6:00 p. m. daily.

Tel. Canal 0164.

Wednesday and Sunday by appointment only.

Residence Tel. Crawford 8440

If no answer—Call Rockwell 9200.

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA

ANTON F. ZAGAR,

PROLETAREC

List za interes delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,

Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovenske Socialistične Zveze

NAROCNINA V Zedinjenih državah za celo leto \$3.00;
za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpoznejno do pondeljka popoldne za priobčitev
v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75;
Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year
\$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 W. 26th ST., CHICAGO, ILL.
Telephone: Rockwell 2864.

546

Iskreni socialisti

Tu in tam se kdo pritožuje nad člani, katerim manjka prepričanja. Ta ali oni krši socialistična načela in dobe se taki, ki store socialistični stvari veliko več škode kakor koristi.

Vsaka organizacija ima poleg značajev tudi neznačajne, razen zrnja tudi pleve. Komunistična stranka v Rusiji, ki je na vlad, bi lahko dobila stotisoč novih članov brez agitacije. Ljudje so radi tam, kjer je moč. Toda pristopiti v komunistično stranko v Rusiji zdaj ni tako enostavno kakor je bilo pod karizmom. Ne le, da aplikante odganja, nego ima od časa do časa periiodično čiščenje, pri katerem odmetava člane, ki so v svojem udejstvovanju neiskreni ali nepošteni.

V socialističnih strankah izključimo člana le za prestopek, ki zahteva takoj kazeno, neiskrene pa izrine pokrov v en pologoma, ker neiskrenost v socialistični organizaciji ne more uspetati.

Nase pravilo je, da je iskren socialist letista, ki je socialist po prepričanju in značaju, v srcu in duši. Kdor ni to, spada med pleve in odpade v prvi preiskušnji.

Zločini, posledica vojne

V Angliji so statistično dognali, da se zločinstva množe z doraščanjem medvojnega generacije, katero se je duševno pokvarilo z hvaljanjem napačnih "junašev", s poveličevanjem morilne orgije in z lažnjivim patriotizmom. Zdaj je v bedi in kradi.

Statistika angleške policije, nanašajoča se na leto 1930, pravi, da je bilo izvršenih 147,031 večjih zločinov, kar je v teku dolge dobe najvišje število. Mnogo je kriva brez posebnosti — to policija priznava, a na drugem mestu dolži svetovno vojno, ki je s svojimi vplivi in posledicami pokvarila mlado generacijo. Storilec večine zločinstev, pravi statistika, so mladi ljudje. Število umorjenih znaša imenovanega leta 86 oseb, kar je v primeri s številom umorov v ameriških mestih malenkost. In medtem, ko se v Angliji radi "naraščajočih zločinstev" in 86 umorov razburjajo, čita povprečen Amerikanec vesti o roparskih umorih, zločinskem valu in take vesti zelo malomarno, češ, saj drugače biti ne more, zvečer pa se zlaže ženi, da mora po važnem opravku, in gre na "stag party".

'Demokratična' Jugoslavija

Zaradi poročila v Proletartru o znižavanju plač v Jugoslaviji in nezadovoljnosti ljudstva, datirano iz Ljubljane, je oblast v Ljubljani udrla v stanovanja delavskih književnikov in uvedla hišno preiskavo, nato pa osumljence še posebej zaslišala ter jih pestila, kakšni so njih stiki s čikaškim Projetačem.

Država, ki se poslužuje cenzure v tako dramatični meri, avtomatično priznava, da stoji na šibkih nogah. Vsako kritiko, in celo resnično nepobarvano poročilo o razmerah kakršne so, smatra za "veleizdajo". Položaja pa žandarmerija ne bo izboljšala, niti cenzorji. Našega glasu proti krivicam ne bodo udušili. S svojim postopanjem svetu le dokazujo — četudi nenamenoma — da so vse obljube o demokratiziranju Jugoslavije le maska, s katero bi vladajoča dvorna in vojaška kamarila rada skrila svoj neumni balkanizem.

Vojaštvo—proti komu?

Ali ste že kdaj čuli, da so bile federalne ali državne čete pozvane proti kapitalistom? Ste že kdaj slišali, da je preki sod prepovedal kapitalistom sestanke? Ali da je zabičil kapitalistom, da se ne smejo zbirati?

Federalne in državne čete kontrolira oblast pod firmo demokratske in republikanske stranke. Vi in drugi delavci ste jima dali pooblastilo, da lahko pošiljajo nad vas obroženo silo, kadar se začnete upirati proti krivicam in zahtevate magari nič drugega kot le primeren delež od produktov svojega dela.

Mar ne bi bilo bolj pametno, ako bi tudi vi postalci član socialistične stranke?

DVOJNA MERA V TOLMAČENJU "JUSTICE"

razmer v Evropi nemogoča brez temeljnih gospodarskih in političnih sprememb, kar pa je mogoče samo na podlagi socializma; to pa pomeni oslabitev moči kapitalizma. Ako se bodo torej imperialisti po trditvi pisca tega članka pripravljali za novo svetovno vojno recimo še dve leti, jih bo prekosil pri tem pripravljanju nasilen preobrat, povzročen po nezadovoljnih ljudskih masah, katere že sedaj komaj prenašajo vse strašne posledice zavožnega gospodarstva. Pri tem pa moramo upoštevati nekaj, kar je neizogibno, to je, silno, še večje ojačanje sovjetske vlade, razširjenje moči sovjetov v Kini, moči, katera že sedaj vlada v sedmih ali osmih provincah in nad približno 80 milijoni prebivalstva.

Ako hočejo imperialisti ke-daj napasti sovjetsko Rusijo, jo morajo napasti v prihodnjih par mesecih, ker kašneje bo vsak napad še bolj otežkočen in takoreč nemogoč vsled notranjih razmer v imperialističnih državah samih, vsled prevelike moči Rúsije in vsled nevarnosti, ki bo pretila od strani probujene Kitajske.

Toda vzemimo slučaj, da bi Japonska sedaj napadla Rusijo. Koliko izgleda za zmago je v taki pustolovščini? Krav nobenega. Predvsem bi imela Japonska za svojim hrbitom uporno Mandžurijo s 30 milijoni prebivalcev, nadalje, tisoče milij dolgo fronto, na strani sovražno Mongolijo, v ozadju ne lojalno Korejo in sovražno Kitajsko. Recimo, da prodrejo japonske armade par sto milij globoko v neizmerno Sibirijo. Da obdrži te zasedene pokrajine pod svojo vlado, bi morala japonska vlada vzdrževati milijone vojakov in to v dolgi strašni sibirski zimi, ko bi takoreč za vsakim grmom stal sovražnik. Sibirija sama je neizmerno velika dežela, mnogo večja kot evropska Rusija, toda že za okupiranje tega dela Rusije bi bilo treba deset milijonov vojakov, kakor je še za časa svetovne vojne pisal znanimenit vojni poročevalci Simons.

Poleg tega pa ne smemo pozabiti, da je Japonska prenehala s svojimi vpadi in roparskimi pohodi v Kini vsled odpora, ki se je pojavil v njeni lastni armadi, kakor tudi vsled silno slabega gospodarskega položaja doma. Gledate uporov v japonski armadi v Šanghaju je priobčil New York Times več malih novic, katere pa so bile skrajno značilne za pazljivega opazovalca razmer.

Vsaka vlada mora v slučaju vojnega pohoda proti drugi državi računati predvsem na ljudsko moralno doma in na razpoloženje vojaštva. V svetovi vojni se je mogotem posrečilo preslepit ljudstvo s patriotičnimi frazami, v bodoči vojni bo to nemogoče. Japonski vojaki ne bodo v slučaju vojne z Rusijo napadani toliko z bombami kakor z literaturo, in ker se bi Rusiji gotovo posrečilo izpodkopati moralno japonske armade, je pač razumljivo, da bo izvojevala lahko nebo uspel.

Nadalje bi piseč članka moral upoštevati, da je vspostavljiv normalnih gospodarskih (Nadaljevanje na 5. strani.)

Zgodovina delavskega gibanja na Slovenskem

PRIREDIL ANTON KRISTAN

(Nadaljevanje.)

"Slov. Narod" ga je zelo napadal, ker ga je smatral za kolovodjo, ki samostojno misli in dela. Kadar je le mogel, je zamahnil po njem.

N. pr.: Ko je imelo konec maja l. 1872 delavsko izobraževalno društvo svoj redni meščni shod in je Matija Kunc referiral, poročal je "Slov. Narod" v št. 61 tako-le:

"Navadni pridigar načelnik Kunz je tudi danes kakor pri vseh drugih zborovanih sam govoril. Res srečno društvo, kjer jim načelnik vse poslu oskrbi in društveniki sami priknavajo. Vidi pa se vsak dan bolj, da naši delavci nimajo za socijalistična in komunišča načela nobenega razuma, izvzemši nekaj krojačev. Med tem ko jim pane Kunz predlaguje in govorji, da narodnost nič, da delavec nima narodnosti, da so narodni Slovenci največji sovražniki delavcev, vendar naši delavci s ponosom zmirom poudarjajo, da so Slovenci; tudi le slovenske pesmi pojo, med tem ko bi Kunz rad, da bi peli nemške pesmi in jim "die Arbeit hoch" deklamira. Mladi krojač Kunz, ki je, kakor sam pravi, delavski "vodja" ljubljanski, vsak dan bolj uvidi, da se je dosti premalo učil, da presneto malo zna, da bi mogel biti poveljnik ljubljanskih delavcev. S fazami in zabavljanjem na enega in druga, na to ali ono stranko, še dolgo ni rešeno socialno vprašanje. Smešen je bil predlog, ki ga je stavil Kunz pri današnjem mesečnem zboru, naj bi se sklenilo, da imajo tudi ženske pravico zahajati v društveno stanovanju in se posluževati knjig in časnikov. Gospod vladni zastopnik Gutmann pa je takoj zabranil vsako razpravo tega predloga, ker je proti pravilom in bi se še iz drugih vzrokov na noben način ne mogel odobrati. Kunz se je sicer nekoliko kremlj, potem pa sam začel debatirati o drugi točki dnevnega reda, namreč napraviti velikanski ples. To so tla, kjer je ljubljanski "delavski vodja" dosti bolj domač nego v nemškem in slovenskem govoru, ali v pravopisu teh jezikov."

Iz te novice vidimo, kako je M. Kunz presojal narodnost in mednarodnost in žensko vprašanje. Vodilni slovenski list ga je zasmehoval, odobraval ozkorčnemu "vladnemu zastopniku", ki ni dovolil niti debate o tem, da bi ženske smeje v izobraževalno društvo po knjige! No, dobrih 12 let pozneje se je še zgodilo, da se je kranjsko katoliško društvo pritožilo s posebno vlogo na finančno ministervstvo, "da delavke tobačne tovarne v Ljubljani po vseh javnih cestah in sprehajališčih pozno v noč pohajkavajo z vojaki in drugimi." Ta vloga je povzročila, da je finančno ministerstvo z Dunaja ukazalo, da naj ljubljanska policija vsako delavko, ki jo najde deveti uri s kakim moškim na ulici in "ni oženjena s njim," aretriča; tovarniško vodstvo pa sam začel debatirati o drugi točki dnevnega reda, namreč napraviti velikanski ples. To so tla, kjer je ljubljanski "delavski vodja" dosti bolj domač nego v nemškem in slovenskem govoru, ali v pravopisu teh jezikov."

Ce je bil takšen shod delavskega izobraževalnega društva razpuščen, je "Slov. Narod" takoj poročal: "shod je bil razgnan, ker je Kunz preradikalno demokratoval, stojec vojske odpravljajo in več enacega dobrega na srcu imel..." ("Slov. Narod" št. 108, l. 1874).

Matija Kunc je sodeloval tudi v nemških delavskih listih tiste dobe in objavljalo poročila iz Ljubljane. "Slov. Narod" je poročalo o enem teh dopisov pristavil: "na koncu sestavka pa je podpisana krojač Kunz, človeče, ki bi rad izpahljal ogjen, kjer požara ne trebam, in ki se neumorno trudi škodovati onemu društvu, ki ni socijalno demokratično, nego naslonjeno na zdravna načela samopomaganja (misliš je tu "Slov. Narod" na boj v bolniško podpornem društvu). Priporočamo, vse delavce pred tem agitatorjem svartiti, delavci sami pa naj mu prepovedojo socijalizem obratovati in imenu "wir Laibacher Arbeiter".

Kunc se seveda ni strašil napadov in je uspel, čeprav je vlada uporabljala proti njemu svoje ljudi (novinar Arko), Slovenec pa svoj glavni list "Slov. Narod", ki se je sen pa tja rad postavil in filozofoval v delavskem vprašanju.

Stališče oficijelnih Slovencev proti socijalizmu je "Slovenski Narod" l. 1874 tako-le razlagal:

Naši delavci.

"Od časa do časa se kakor blisk izza dalmah gora prikazuje počast bodoče socijalne revolucije, delavskoga vprašanja, poravnava med delom in kapitalom — ali kakor so se uže drugače izbrale fraze za nekaj, kar čutimo, da bode ob svojem času črez svet prislo, o čemur ne znamo pravega imena niti teka. Taki bliksi, oznanjevalci še daljne vihre, so se prikazali v krvavi pariški komuni predlanskega leta, v separatističnih upornjužnospanskih pomorskih mest ter v raznih delavskih hrupih in malih uporih po skorih vseh večjih, vzlasti obrtniških mestih. V Avstriji so delavci, t. j. ena frakcija, izročili veliko spomenico državnemu zboru, v kateri zahtevajo svoje delavske komore in zastope.

(Dalje pričodnji.)

Zbori JSZ. niso zabava, niti se na njih ne zbirajo tisti, katerim je le za osebne koristi.

ČUDNO GOSPODARSTVO

Na sliki je kapitol države Kansas v glavnem mestu Topeka. Zaradi dogovorov in tehničnih gospodarskih težkoč je bil "prodan" na javni dražbi in kupil ga je okraj Shawnee za vsoto \$4,321.80. To je kajpada za tako poslopje tudi v Kansasu malenkosta vsota, ampak je vse skupaj le "tehnična formalnost" v "ekonomskih križih in težavah".

Razprava o našem glasilu in drugem

Kaj je z načrtom za selitev "Proletarca" v Cleveland?

(Ta dopis zaradi pomankanja preverila ni mogel biti priobčen v prejšnji številki.)

Cleveland, O. — S. Anton Jankovič je pisal, da ima za selitev "Proletarca" pripravljenega precej načrta in tudi za večkratno izdajanje, obljubil pa ga je objaviti enkrat pozneje. Cemu ne takoj? Le na podlagi sugestij in načrtov je mogoča stvarna razprava, da iz nje izprevidimo, kaj je morče in kaj ni.

Tudi Fr. Barbič je za selitev "Proletarca" v Cleveland. V sugestijah je bolj direkten nego Jankovič. Svetuje dvakratno izdajanje; ena izdaja v tednu naj bi bila slovenska in druga angleška, naročnino pa naj bi se sorazmerno povisalo. Ta njegov predlog že daje podlago, o kateri je mogoče govoriti. Tudi urednik Fr. Zaitz je povedal svoje misli. On smatra, da če hočemo izdajati list za splošne potrebe, kot je urejanje zdaj, ne pomeni dosti, kje izhaja, težko pa bi imel povsod, ker je socialističen list in ima kot tak večje ovire pri pridobivanju naročnikov in oglasov. Ako pa se bi "Proletarca" preselilo v eno ali drugo veliko naselbino zato, da bo odgovarjal lokalnim potrebam, bo imel škodo na cirkulaciji v drugih.

Bil sem prvi, ki sem v tej razpravi sprožil vprašanje selitve "Proletarca" v Cleveland in o povečanju. Ko sem prišel prvi v to naselbino, sem bil pod vtirom, da je tu ne le veliko polje za agitacijo, nego da bom Proletarca tukaj razširili tako zelo, da bo to že samo na sebi argument za njegovo preselitev. In v Clevelandu naj bi se polagoma razvil v dnevnik.

Cleveland. — Ze zadnjem sem pisal o potrebi selitve Proletarca v Cleveland. Ponovno poudarjam, da tak delavski list v tej največji naselbini neobhodno potrebujemo.

Tu nimamo ne enega lista, na katerega se bi mogli zanesljivo obrniti, ker so vse drugo kot pa delavski.

Zadnje čase prihajajo protesti proti dopisovanju clevelandskih sodrugov v tukajšnje slovenske liste. Z enega stališča so ti protesti na mestu, ne pa z drugega. Na primer, če je človek napaden v enem govorjem, se lahko brani najbolj efektivno, če ima svoj odgovor v istem listu, ker doseže iste čitatelje.

Pravijo nam, saj imate svoje delavške časopise Prosveslo in Proletarca v Chicagu. Tam dopisujte, tam se zagovarjajte in debatirajte.

Res, da jih imamo, toda vzhodno najmanj osem dni, predno je v enemu ali drugemu omenjenih listov objavljen dopis iz te naselbine in pride v roke tukajšnjim čitaljem. Napad so npr. čitali pred dobrim tednom in odgovor nanj po tistem času pri čitaljih že izgubi vrednost. Ako pa bi imeli en delavski list tukaj, ki bi izhajal VSAJ TRIKRAT NA TEDEN, bi odgovarjal namenu. Ne mislim, da se bi v takem listu samo prekljali, kajti tega je itak preveč v samokrejanju nikomur ne koristi, skoduje pa veliko.

Proletarci je tukaj za konstrijnejše namene kot pa za gojitev prepirov, a odgovori na napade in stvarne polemike so na mestu. Ako torej dobimo Proletarca v Cleveland, bi mo-

Vožnje cene v Evropo znižane.
SAMO \$101.23

iz Chicaga do Ljubljane.

Kamor in kadar želite potovati vprašajte za informacije pri

NATIONAL TRAVEL AGENCY
1664 BLUE ISLAND AVE., VOLGAL 18th ST.,
CHICAGO, ILL.
Zastopniki vseh glavnih parobrodnih in železniških družb.
VINKO ARBANAS

"Zločinstvo" je zdaj pod ključem

Al Capone je končno bil ne le obsojen nego faktično odveden v federalno ječo v Atlanti. Chicagu se zdaj gleda osebne varnosti obeta vsakokor lepih dnevi.—To bi človek sklepil iz dnevnega časopisa. V resnicu varajo enako veliki in še večji zločinci kakor je on, da se obdrže na povrhu v svojih javnih pozicijah. Njega so koncem konca izbrali le za svojo žrtvo. Capone ni bil obsojen, radi umorov, za katere ga dolže, niti ne zato, ker vzdržuje hiše prostitucije, niti ne vselej njegovega alkoholnega kartela, pač pa samo zato, ker ni dal od svojega z nepostavnimi podvetnimi pridobljenega profita ničesar Uncle Samu. Raditev se je "Uncle" razardil, naperil proti Caponemu dragu točbo in mu dokazal, da bi moral od svojih po krivem pridobljenih tisočakov prispeval določeni davek v blagajno. Žed dužav. In ker tega ni storil, je obsojen. Drugje bi ga obsolili radi zločinov, tukaj pa je prišel v zatega, ker ni delil z zločini pridobljenega premoženja z Uncle Samom. Na slike v sredi je Al Capone in na obeh straneh njega pa vladni detekti, ki so ga varovali, dokler ni dosegel prošli teden v Atlanta, kjer se bo moral glasom odsode pokoriti deset let za svoj davčni prestopek.

ral izhajati vsaj trikrat na teden. Ce pa ostane le tednik, nam ne bi nič koristil in je boljše, da ostane v Chicagu. V trikratnem izhajjanju tedensko bi lahko objavljala važnejše domače novice, beležil svetovne dogodke in se utrdil v naselbini, kar bi mu pripomoglo do več oglasov, ki pomagajo kriti stroške. Tu je mnogo naprednih trgovcev, društev in profesionalcev, ki bi delavski publikaciji radi naklonili svojo pozornost.

Citali smo tudi o sugestiji selitve Proletarca v Milwaukee. Prepričan sem, da ga ne potrebujejo nikjer tako kakor tukaj. V Milwaukee imajo razširjene socialistične angleške liste in močno socialistično organizacijo. V Chicagu ustrezata napredni misli Prosveta, čeprav ni socialističen list, tukaj pa nismo nobenega.

Citali smo tudi o sugestiji selitve Proletarca v Milwaukee. Prepričan sem, da ga ne potrebujejo nikjer tako kakor tukaj. V Milwaukee imajo razširjene socialistične angleške liste in močno socialistično organizacijo. V Chicagu ustrezata napredni misli Prosveta, čeprav ni socialističen list, tukaj pa nismo nobenega.

Ali je katoličan?

Ali je katoličana cerkev sovražna, ali ni sovražna socialistični ideji in socializmu?

Ali so tisti sodruzi, ki propagirajo takozzano toleranco vzhodne cerkvene militantnosti, v pravem?

To je nekaj vprašanj, na katere bo odgovoril po seji klubu št. 1 v petek 27. maja s. Frank Zaitz. Po njegovem predavanju sledi diskuzija. — P. O.

Dne 14. maja v Warren, O.

V soboto 14. maja zvečer vprizori v Jugoslovanskem domu v Warrenu dramsko društvo "Anton Verovšek" iz Collinwooda slovito šaloigro v treh dejanjih "Trije vaški svetniki". Povabil je to, "svetnike" direktorij Jugoslov. doma, da povedo, kaj so zareglili in čemu se imenujejo "vaški svetniki". Ko vam bodo odkrivali svoje grehe, križe in težave, in ko čujete še mater županjo, pa Jakca, učitelja in župnika, se boste smeiali, tudi ako se ne bi hoteli. Igro v vloge je preskrbel "Verovšek" Prosvetna matica, v kateri je včlanjen. — Louis Kaferle.

Proletarci je tukaj za konstrijnejše namene kot pa za gojitev prepirov, a odgovori na napade in stvarne polemike so na mestu. Ako torej dobimo Proletarca v Cleveland, bi mo-

"New Leader"

angleški socialistični tednik.

Izhaja v New Yorku. Naročna \$2 na leto, \$1 na pol leta.

Najboljše urejanje angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita.

Naročite si ga tudi vi. Naročno sanj sprejemo "Proletarec".

FENCL'S
RESTAVRACIJA IN
KAVARNA

2809 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382.

Prista in okusna domača jedilja.
Cena zmerna. Postroblja telina.

Prvi maj v Milwaukeeju

Milwaukee, Wis. — Dne 1. maja smo videli na milwauških ulicah lepe prizore. Množica tisoča delavcev je manifestirala, govornike pa je prišla poslušati celo armada, ki je glasom poročil šteila okrog 20,000 ljudi. Slovenci smo se potem podali večinoma v S. S. Turn dvorano na prvomajsko prireditve kluba št. 37 JSZ.

Tako je stopiš v dvorano, vidiš, da si med domačimi. Nihče te ne nagovarja, da kupi to ali ono. V splošnem si kot doma. Popoldne smo čuli pevske točke. Posebno se je odlikoval zbor kluba Slov. nar. doma. V splošno zadovoljstvo sta peli tudi zbor "Planinska roža" in "Naprej".

Na večernem delu sporeda je bil prvi govornik Chas. Pogorelec v slovenskem jeziku in drugi pa županov tajnik R. Hauser, ki je govoril angleško. "Naprej" je vprizoril spevico "Na vasi", ki je navzoče v obče zadovoljila. Opolnoči smo se razšli veseli prvomajski prislove. Storili smo vsaj nekaj v agitaciji in delu proti izkorisčevalcem. Mogotki zdaj ne spe več mirno, kajti delavstvo se vzbuja.

John Paulich.

PRISPEVKI ZA POKRITJE STROŠKOV PRVOMAJSKE ŠTEV. PROLEARCA

IV. izkaz.

Milwaukee, Wis. John Deliček \$1.25; L. Alpner 25c; po 10c: Frank Limoni in Joseph Juvan, skupaj \$1.70 (poslat Leonard Alpner). Frank Perko 10c, skupaj \$1.80.

Cleveland, O. Po 50c: Margaret Kremžar in Anton Jankovich, po 25c; Jos. Fajdiga in Bartol Bervar; po 10c: John Božič, John Rame in Jack Cebul, skupaj \$1.80 (poslat Anton Jankovich). Leo Poljsak \$1, skupaj \$2.80.

Oglesi, Ill. Po 25c: John Pohar, Mike Mente, Frank Nadvešnik, John Hotko in John Kernic, skupaj \$1.25 (poslat Josephine Pohar).

Detroit, Mich. Po 50c: Frank Cesen, Joseph Kotar, Herman Rugel in Jacob Gorup; po 25c: Katie Stimač, John Dolenč in J. Ločniškar; M. Glad 10c, skupaj \$2.85 (poslat Frank Cesen). Joseph Menton \$1; Tony O'Branovich 14c in Lawrence Bizjak 10c. Skupaj \$4.09.

West Allis, Wis. Neimenovan \$1.00. Panama, Ill. Andy Ileršič 20c; po 10c: John Cerkvenik, Frank Kristofic, Frank Nabrgaj, John Umek, Chas. Videtic, John Zalar in Joseph Zalar, skupaj 90c (poslat Andy Ileršič).

Rock Springs, Wyo. Anton Starman 30c.

Yukon, Pa. Po 15c: Joseph Robich in John Kaus, skupaj 30c.

Chicago, Ill. John Gornik 30c. Strabane, Pa. Ivana Kruse 25c. Duluth, Minn. Frank Truden 25c. Cicer, Ill. Christina Turpin 25c. Red Lodge, Mont. Wally Sanscheck \$1; neimenovan 65c; Frank Zibert 50c in dva naročnika 20c, skupaj \$2.35 (poslat K. Erznožnik).

Parkhill, Pa. Mary Steber \$1.20.

West Newton, Joseph Zorko 50c.

Washoe, Mont. Frank Podlinsek 24c.

No, Chicago, Ill. Mike Civha 20c.

Skupaj v tem izkazu \$17.98, prejšnji izkaz \$133.93, skupaj \$151.91.

Velik klubov uspeh v Sheboyganu

Sheboygan, Wis. — Na prreditvi kluba JSZ, v soboto 30. aprila smo imeli polno dvorano. Predstave so ugajale. O vzrokih brezposelnosti je govoril s. A. Zorman.

Naša slavnost

Springfield, Ill. — Delavski praznik prvi maj smo tu proslavili kakor smo želeli in pričakovali. Skupine znancev in priateljev so začele prihajati iz raznih naselbin že dopoldne. Po seji federacije SNPJ je bil v spodnjih prostorih Slov. nar. doma. V splošno zadovoljstvo sta peli tudi zbor "Planinska roža" in "Naprej".

Tako je stopiš v dvorano, vidiš, da si med domačimi. Nihče te ne nagovarja, da kupi to ali ono. V splošnem si kot doma. Popoldne smo čuli pevske točke. Posebno se je odlikoval zbor kluba Slov. nar. doma. V splošno zadovoljstvo sta peli tudi zbor "Planinska roža" in "Naprej".

Popoldne ob 3. se je začel program. Udeležba kakor tudi program je bil najboljši kar smo jih še imeli. Slovenci na ta dan in tej naselbini. Spored je otvoril z nagovorom br. John Goršek. Peški zbor "Naprej" je zapel delavski pozdrav, nato pa je bil predstavljen Donald J. Lotrich, ki je govoril v angleškem jeziku. Ko je končal, je "Naprej" zapel socialistično koračico, za tem pa je nastopil v slovenskem govoru Fr. Zaitz. Popoldanski spored je zaključil zbor "Naprej" s pesmijo "Vasovalec". Mladina, ki je poslušala poleg drugih Lotriča, je bila ponosa nanj, o Fr. Zaitzu pa so mi člani drugih narodnosti, ki so bili v dvorani, rekle, da jim je žal, ker ne razumejo tudi slovenskega govornika.

Zvezcer sta bili vprizorjeni dve šaloigri, namreč ena od soc. kluba št. 47, druga pa od društva Lincolnites SNPJ. Obespačila povzročile mnogo veselja in smeha. Po programu se je pričela plesna zabava v nabito polni dvorani, ki je trajala v najboljšem razpoloženju do počasi. S. Zaitz je bil tu z ženo. Zabavali smo se skupno do konca. Upam, da bomo imeli še mnogo takih proslav.

Jos. Ovca.

Naročnikom v Kanadi

V sledi zvišanja poštnine v Kanado bo naročnina na Proletarca od zdaj naprej ista kot za vse druge inozemske dežele, to je, \$3.50 za celo leto in \$2.00 za pol leta. Naročnike v Kanadi prosimo, da to pri pošiljanju naročnine upoštevajo.

UPRAVNIŠTVO.

Yukon, Pa. Po 15c: Joseph Robich in John Kaus, skupaj 30c.

Chicago, Ill. John Gornik 30c.

Strabane, Pa. Ivana Kruse 25c.

Duluth, Minn. Frank Truden 25c.

Cicer, Ill. Christina Turpin 25c.

Red Lodge, Mont. Wally Sanscheck \$1; neimenovan 65c; Frank Zibert 50c in dva naročnika 20c, skupaj \$2.35 (poslat K. Erznožnik).

Parkhill, Pa. Mary Steber \$1.20.

West Newton, Joseph Zorko 50c.

Washoe, Mont. Frank Podlinsek 24c.

No, Chicago, Ill. Mike Civha 20c.

Skupaj v tem izkazu \$17.98, prejšnji izkaz \$133.93, skupaj \$151.91.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

E. ZOLA:

RIM

Poslovenil Etbin Kristan.

(Nadaljevanje.)

S kretnjo proti oknu je zakril svojo zadrgo in lahko rdečico, ki ga je vselej obila, kadar je tako opravičeval svojega sina, da mu ni bilo treba priznavati poštenjakovih pomisakov, ki so ga držali med ubožno opravo.

"To je res zelo lepo! To je prekrasno!" je zaklical Pierre, da mu napravi veselje. "Tudi jaz sem tako srečen, da Vas končno vidim! Tako srečen, da Vam morem stianiti hrabre roke, ki so storile toliko velikega."

Zopet je bilo, kakor da hoče Orlando z roko odmakniti vso preteklost.

"E, e, to je vse pri kraju, pokopano... Govoriva rajše o Vas, moj ljubi gospod Frooment, o Vas, ki ste tako mladi in ki pomenite sedanost. In hitro govoriva o Vaši knjigi, ki predstavlja bodočnost... Oh, če bi vedeli, s kakšno jezo me je najprej navdajala Vaša knjiga, Vaša 'Novi Rim'."

Smejal se je zdaj in posegel po zvezku, ki je ležal ravno pred njim na mizi.

"Ne, ne morete si misliti, kolikokrat sem pri tem čtu z ugovorom planil po konci!" je dejal, trkajoč s svojo velikansko roko na platnice. "Papež, pa še enkrat papež, pa veden zopet papež! Novi Rim za papeža in potom papeža! Jutrnji zmagoslavni Rim, ki ima papeža zahvaliti svoje rojstvo, ki se vdaja papežu in ki stopi svojo slavo s papeževim slavom! No -- pa mi? Pa Italija? Pa vse milijoni, ki smo jih izdali, da napravimo iz Rima veliko glavno mesto? Da, le Francuz, le Parižan je mogel napisati tako knjigo! Moj ljubi gospod, naj Vam povem, če ne veste: Rim je postal glavno mesto italijanskega kraljestva; tukaj imamo kralja Umberta in itanjane -- cel narod, ki šteje nekaj, to Vam lahko potrdim, narod, ki si misli ohraniti slavni, od mrtvih vstali Rim."

Sejaj se je moral Pierre smehljati ob tem mladeničkem ognju.

"Da, da, pisali ste mi. Ali kaj briga to mene? Z mojega stališča je Italija le ena dežela, italijanski narod je del človeštva; jaz hočem sloga, bratstvo vseh narodov, spravljen, verno in srečno človeštvo! Kaj me briga vladna oblika, naj je monarhistična ali republikanska! Kaj mi je do zedinjene in neodvisne domovine, kadar je le še eno slobodno, v pravici in resnici živeče ljudstvo!"

Orlando si je ohranil od tega navdušenega klica samo eno besedo.

"Republika!" je nadaljeval tih z zamislenjem obrazom. "Da, v svoji mladosti sem uskreno hrepelen po njej. Bil sem se za njo, v zaroti sem bil z Mazzinejem, s svetnikom, z averovancem, ki si je glavo razbil ob absolutnem. In potem? Treba se je bilo ukloniti praktičnim potrebam, najbolj nepopustljivi so odnehalni. In danes -- ali bi nas rešila republika? Na noben način se ne bi razlikovala od naše parlamentarne monarhije; glejte, kaj se godi na Francoskem. Čemu torej tvegat revolucionijo, ki bi spravila moč v roke najsprajnješim revolucionarjem, anarhistom? Vsi se bojimo tega, to kaže naša resignacija. Dobro vem, da pričakujejo nekateri rešitev od republikanske federacije; vse nekdanje male državice naj bi zopet vstale v prav tolifik republikah in Rim naj bi jim bil na čelu. Vatikan bi morda mnogo pridobil pri tem. Ne more se reči, da stremi za tem; le brez nevolje jemlje tudi to možnost v poštev. Ali to so sanje, to so sanje!"

Zopet je prišla njegova veselost na površje in celo senca fine ironije.

"Ali veste, kaj me je zapeljalo v Vaši knjigi? Zakaj kljub svojim ugovorom sem jo avkratec prečital. Bila bi namreč lahko Mazzinijeva. Da, vso svojo mladost sem zopet našel v njej, vse blazno upanje, ki mi je s petindvajsetimi leti napolnjevalo prsi: Upajanje, da izvrši Kristova vera potom evangelijska pomirbo sveta. Ali veste, da je hotel Mazzini že davno pred Vami obnovitev katoličanstva? Dogmo in disciplino je potisnil na stran in ohranil je samo moral. In novi Rim, ljudski Rim, je podajal za sedež vsej cerkvi, v kateri naj bi se stopele vse cerkve preteklosti; Rim, večno in predestinirano mesto, oče in kralj, čigar gospodstvo naj bi se zopet dvignilo za končno srečo človeštva! Ali ni čudno, da ni sedanje novokatoličanstvo, zbijanje duševnosti, ideja krščanske občine, krščanske ljubezni do bližnjega, s katero delajo toliko hrupa, nič drugega kakor povratak v mistične in humanitarne ideje iz leta 1848? Oh, viden sem vse to, veroval sem in se bojeval, pa vsem, v kakšno prijetno zagato nas je zapeljalo vse to dviganje v modrino tajinstvenosti. Kaj hočete? Zaupajam nimam več."

Ker se je zdaj tudi Pierre razgrel in hotel odgovoriti, ga je ustavil.

"Ne, dajte, da dogovorim. Le popolnoma prepričati Vas hočem, kako neizogibno nam je bilo potrebno osvojiti Rim in ga napraviti za glavno mesto Italije. Brez Rima ni mogla biti nova Italija. Rim je bil stara slava; v svojem prahu je hrani suvereno moč, ki smo jo hoteli zopet uveljaviti; onemu, ki ga ima, daje moč, lepoto, večnost. Ležeč v središču dežele je njeni srce in mora postati njen življenje, čim se prebudi iz dolgega

spanja svojih razvalin. Oh, kako smo hrepeli po njem ob svojih zmaga in porazih, v dolgih letih strašne nepotprečljivosti! Jaz, jaz sem ga ljubil bolj kakor žensko in bolj sem hrepelen po njem; kri mi je gorela, obupaval sem, ker sem se staral. In ko smo ga napiseli imeli, smo ga v svoji blaznosti hoteli napraviti krasnega, neizmernega, vladarja, enakega drugim glavnim mestom Evrope, Berlinu, Parizu, Londonu. Poglejte ga. Se vedno je moja edina ljubezen, moja edina tolažba — danes, ko sem mrtev, ko ne živi nič več mojega razum oči."

Z enako kretnjo kakor prej je zopet pokazal na okno. Pod globokim nebom se je širil Rim, ves pozlačen od poševnih solnčnih žarkov, tja v neskončnost. Cisto v daljavi je drevje na Janiculu zapiralo obzorje s svojim svetlim, kakor smaragd zelenim pasom, dalje na levi pa je bila bazilika svetega Petra bledomodra, podobna v prežarki luči pobledemu safirju. Potem je prihajalo spodnje mesto, staro mesto, rdeče, kakor izgorelo od stoletnih pekočih poletij; kako ugodno je bilo očesu, kako lepo v globokem življenju preteklosti, ta brezmejni kaos streh, golobnjakov, stolpov, zvonikov in kupol! Ali v ospredju, pod oknom, je ležalo novo mesto, ono, ki so ga gradili petindvajset let sem — vse povprek nakopičeno, še kredaste kocke zidovja, ki jih ni zaodelo ne solnce ne zgodovina s svojim škratom. Zlasti strehe ogromnega finančnega ministra so se širile v okrutni grdbi kakor neskončne blede stepi. V te brezutešne nove stavbe so se končno upri pogledi starega vojaka iz dobe osvajanja.

Ostalo je tiho. Pierre je čutil, kako veje preko njega lahni hlad skrite, nepriznane žalosti. Vjudno je čak..

"I'rosim, odpustite mi, da sem Vam segl v besedo," se je Orlando zopet oglasil. "Ali zdi se mi, da ne bi mogla na koristen način govoriti o Vaši knjigi, dokler ne vidite Rima iz bližine in se ne seznanite z njim. Sele včeraj ste prišli, kajneda? Hodite po mestu, glejte, vprašujte, pa mislim, da se izpremeni zavzemalo glasilo, so po vdušenje za Slovenski dom na stali za napredne in misleče vrhuncu, poleg običajnega pučlanje nevzdržljivi. Skupini, ki hlega navdušenja za razne je slepo sledila narodnjaškim "narodne ideale", ki so služili

UNIČUJOČA SILA TORNADA

Tornado, ki je divjal nedavno v Shelby County, Tennessee, je povzročil ne le ogromno škodo, nego je vzel življenje sedmin ljudem. Veliko je bilo ranjenih. Na sliki vidi, kako je kraj izgadel po viharju.

Napredno društvo

Milwaukee, Wis. — Društvo Bled št. 19 JPZS je bilo ustanovljeno nekako pred dvemi leti in sicer po članih, kateri so razočarani odstopili od druž. Sloga št. 1 JPZS.

Nesmiseln spori v tem društvu govoril besedо socializem, razpovzročeni predvsem vsled redna zavednost ali kaj sličen akcionskega stališča, katerega ga. Takrat se je nahajalo na je zavzemalo glasilo, so po vdušenje za Slovenski dom na stali za napredne in misleče vrhuncu, poleg običajnega pučlanje nevzdržljivi. Skupini, ki hlega navdušenja za razne je slepo sledila narodnjaškim "narodne ideale", ki so služili

frazam, se je posredilo premotiti del članstva, katero se je vrglo v vsó silo v metež nesmiselnih in nelogičnih sporov. Ta

kje je prišlo pri tem društvu tako daleč, da se je zasmehovalo vsakega zavednega člana, kateri se je predprzil in spremljal socialističnega klubu.

Tako priča društvo Bled, da prednji duh se ni zatržal v naši zvezi in da prevladuje med velikim delom članstva še vedno duh napredka in da se Zvezni utopila v lužah reakcije, katera se je začasno tako drzno dvigala.

Spartak.

To se je zopet sijajno pokazalo na zadnji mesečni seji 5. maja, ko je bilo sklenjeno, da se pošte dva zastopnika na banket, prirejen v počast delegatom devetega rednega zborna JSZ 28. maja, obenem pa, da se bo članstvo po možnosti udeležilo banketa, nedeljske prireditve drugi dan pa korporativno; v ta namen se je dovolilo tudi deset dolarjev iz društvene blagajne.

Na tej seji se je volilo tudi delegate za redno konvencijo JPZS, ki se bo vrnila začetkom meseca septembra v Milwaukee. Izvolilo se je pet delegatov, izmed katerih so štirje člani socialističnega klubu.

Tako priča društvo Bled, da prednji duh se ni zatržal v naši zvezi in da prevladuje med velikim delom članstva še vedno duh napredka in da se Zvezni utopila v lužah reakcije, katera se je začasno tako drzno dvigala.

Vsredo večer 25. maja, dan po konvenciji socialistične stranke, se bo vrnil v Chicagu veliki kampanjski banket, na katerem bosta predsedniški in podpredsedniški kandidat glavna govornika. Ves prebitek je namenjen socialistični kampanji.

Razen omenjenih boste čuli mnoge druge socialistične voditelje in koncertne točke. Vstopnina na banket je \$1.25, vsa postrežba vključena. Prijeve sprejema D. J. Lotrich in tudi Chas. Pogorelec. Sporočite kmalu, da se vam rezervira prostor. — P. O.

Priredbe klubov

J.S.Z. in drugih soc. organizacij

MAJ.

NEWBURGH, O. — Piknik kluba št. 28 JSZ v nedeljo 29. maja na Spalkotovi farmi v Notinghamu.

CHICAGO, ILL. — Banket Soc. stranke v sredo večer 25. maja v Stewarts Club Grand Ballroom na 188 W. Randolph St. 24. nadstropja. Govorita predsedniški in podpredsedniški kandidati ter drugi.

MILWAUKEE, WIS. — Deveti redni zbor JSZ 28-29. maja.

JUNIJ.

MOON RUN, PA. — Konferenca oc. klubov in društev Prosvetne mize v nedeljo 26. junija.

JULIJ.

CHICAGO, ILL. — Piknik okrajske organizacije Soc. stranke v nedeljo 10. julija v Elmtree Grovu.

AVGUST.

CLEVELAND, O. — Piknik kluba št. 27 JSZ in odsekov v nedeljo 7. avgusta na Močilnikarjevi farmi.

POWHATAN POINT, O. — Zavorjanje vzhodnoohijske konference JSZ koncem avgusta.

OKTOBER.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 23. oktobra dramska predstava kluba št. 1 v dvorani ČSPS.

NOVEMBER.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 27. nov. koncert "Save" v dvorani ČSPS.

DECEMBER.

CHICAGO, ILL. — Dne 31. dec. Silvestrova zabava kluba št. 1. (Dne 31. dec. priredbe kluba št. 1 v prihodnji sezoni: V nedeljo 5. feb. dram. predstava v ČSPS. Dne 12. marca angleški program v dvorani SNPJ. Dne 30. aprila koncert "Save" v dvorani SNPJ.)

(Tajnike klubov prosimo, da nam sporočate datumne svojih priredb, da jih uvrstimo v seznam.)

NAJVEČJA SLOVENSKA KNJIGARNA

gotovim streberjem kot mamilno nevednih za dosego njih sebičnih ciljev.

Društvo Bled je dobro napredovalo in je bilo edino društvo, ki je pridobil v tem času znatno število novih članov. V njemu je takoj zavladala prejšnja bratska sloga ter staru duh vzajemnosti in napredka; vsi ti idealni so dali dolga leta tudi društvo Sloga, ki je najjačje v JPZS.

Ker je društvo Bled ostalo takoj zvesto starim tradicijam Sloga, tradicijam, vsajenim po naših pionirjih v zvesto gojenim po naprednem članstvu vse doleta. Zveznine obstanka, je bilo pač umevno, da je pri vsaki priliki podpiralo vsako dobro napredno stvar.

To se je zopet sijajno pokazalo na zadnji mesečni seji 5. maja, ko je bilo sklenjeno, da se pošte dva zastopnika na banket, prirejen v počast delegatom devetega rednega zborna JSZ 28. maja, obenem pa, da se bo članstvo po možnosti udeležilo banketa, nedeljske prireditve drugi dan pa korporativno; v ta namen se je dovolilo tudi deset dolarjev iz društvene blagajne.

Na tej seji se je volilo tudi delegate za redno konvencijo JPZS, ki se bo vrnila začetkom meseca septembra v Milwaukee. Izvolilo se je pet delegatov, izmed katerih so štirje člani socialističnega klubu.

Tako priča društvo Bled, da prednji duh se ni zatržal v naši zvezi in da prevladuje med velikim delom članstva še vedno duh napredka in da se Zvezni utopila v lužah reakcije, katera se je začasno tako drzno dvigala.

Spaš.

To se je zopet sijajno pokazalo na zadnji mesečni seji 5. maja, ko je bilo sklenjeno, da se pošte dva zastopnika na banket, prirejen v počast delegatom devetega rednega zborna JSZ 28. maja, obenem pa, da se bo članstvo po možnosti udeležilo banketa, nedeljske prireditve drugi dan pa korporativno; v ta namen se je dovolilo tudi deset dolarjev iz društvene blagajne.

Na tej seji se je volilo tudi delegate za redno konvencijo JPZS, ki se bo vrnila začetkom meseca septembra v Milwaukee. Izvolilo se je pet delegatov, izmed katerih so štirje člani socialističnega klubu.

Tako priča društvo Bled, da prednji duh se ni zatržal v naši zvezi in da prevladuje med velikim delom članstva še vedno duh napredka in da se Zvezni utopila v lužah reakcije, katera se je začasno tako drzno dvigala.

Spaš.

To se je zopet sijajno pokazalo na zadnji mesečni seji 5. maja, ko je bilo sklenjeno, da se pošte dva zastopnika na banket, prirejen v počast delegatom devetega rednega zborna JSZ 28. maja, obenem pa, da se bo članstvo po možnosti udeležilo banketa, nedeljske prireditve drugi dan pa korporativno; v ta namen se je dovolilo tudi deset dolarjev iz društvene blagajne.

To se je zopet sijajno pokazalo na zadnji mesečni seji 5. maja, ko je bilo sklenjeno, da se pošte dva zastopnika na banket, prirejen v počast delegatom devetega rednega zborna JSZ 28. maja, obenem pa, da se bo članstvo po možnosti u

Mnenja in kritike z druge strani

Odgovorni faktorji bi se moralni preje pripricati.

Chicago, Ill. — Kot večletni naročnik Proletarca si jemljem pravico napisati nekaj vrtic v svojo in nekaterih svojih priateljev obrambo.

V Proletarju z dne 14. in 21. aprila sem opazil med drugimi po mojem prepričanju po krivem zapisanim imeni tudi moje ime, češ, da sem podpisal neki hrvatski letak.

Obesbam pri Proletarju mislim da sem znan toliko, da nerad podpisujem take stvari in da raje skušam pomagati delavskemu sloju, kateremu sam pripadam. Po mojem mnenju bi se morale odgovorne avtoritete preje pripricati, v koliko je na stvari resnice in če so imena v letaku res podpisana z dovoljenjem navedenih, predno bi začeli enega ali drugega krtačti in jim staviti vprašanja. S tem, da se to godi, se ubija simpatijo in dela večjo mržnjo med nami.

Za svojo osebo javno izjavljam, da omenjenega letaka ali kakih drugih listin s tem v zvezi nikdar podpisal nisem in odločno protestiram, da se me prišteva nekam, kamor ne spadam.

Upam, da ne bo v prihodnji izdaji kdo zahteval še zaprsežene izjave, če pa jo, jo mire vesti lahko dam. Ako van je slovensko delavstvo res pri srcu, da pa njegovi dolarji, upam, da boste pisali stvari in članke, ki bodo poučni in čas primerni.

Sedaj pa še nekaj besed dopisniku J. S. Jaz nisem prijatelj dopisov, ki nimajo popolnega podpisa. Kdor ima čisto vest in ve kaj piše, in ce piše še v namenu koristiti delavsko mestu, da lahko brez skrbi svoje polno ime, da vsaj vem s kom imam opraviti.

Po mojem skromnem mnenju je cloveštvo v splošnem podvrženo še raznim slabostim, med drugimi tudi nevoščljivosti, sebičnosti in častihlepu, k temu pa je pridati še za današnje čase primerno borbo za kruh oziroma obstanek, in v teh okoliščinah imate rezultate v strankah taki kot so in iz tega vidika tudi socialistična stranka ni izvzeta.

Te razmere obstoje in bodo obstale v strankah toliko časa, dokler se ljudstvo ne bo bolj zanimalo za obiskovanje sej in shodov ter čitalo časopise s potrebnim presojo. Čas in razmere bodo prinesle vse pomalem. Če pogledamo 50 let nazaj, vidimo, da je cloveštvo napredovalo v velikih ozirih.

Bodimo torej drug napram drugemu dostojni in zasedljivo svetovne dogodke ter razmišljajmo v koliko bi bilo boljše, če poskušamo z dejanji pokazati, da nam ni vseeno, če je tako kakor je danes.

Kar pa se tiče jugoslovenskega delavstva, priporočam, da naj vsak gleda, da se na en ali drugi način združimo, da bono kaj števi v ameriški javnosti. Pred par leti sem, če se ne motim, apeliral na slovensko časopisje, da dela v tem smislu. V kolikor jaz vidim, se je iz tega stališča prokleto malo pisalo. Zakaj? To mi je uganka, sicer meni rešljiva, toda ne dela nobene časti onim, ki imajo zmerom kakšen nasvet, pa menda tudi ne drugega prepričanja kot \$\$. To sem zapisal raditega, ker se že delj časa skuša v Chicagu združiti Jugoslovane skupaj, pa kar eden naredi drugi podere. Časopisje, oziroma uredniki pa v največ slučajih mesto da bi skušali idejo razmotriti in jo s poučnimi članki spodbujati, drže roke križem ali pa oškrnejo zdaj enega zdaj drugega, da bi muja ne verjeli, če bi kje kaj govoril ali pisal. Če nisi naš, po tebi, pa imej še tako dobre ideje, je menda geslo vseh prizadetih. Videl sem že zapisano in slišal govorjeno od v slovenski javnosti odgovornih oseb, da Slovenci takoj ne stejemo dosti, pa naj bo že tukaj je to človek iz naroda za na-

ali tam. Da pa bi kdo delal na to da bi kaj šteli, mu ni mar.

Zelim, da vsi prizadeti, vključivši dopisnik J. S., vzamejo to na znanje in se poglobi nekoliko tudi v to zadevo. Skodovati nam ne more nič, hasni pa takto. V bližnji bodočnosti bom skušal nekaj napisati o združenju vseh Jugoslovjanov v Chicagu.—John Potokar.

Zgražanje brez vzroka

Chicago, Ill. — Frank Stonich in Frank Pečnik me obojsata po nepotrebniem. Kako naj jaz vem, da je vajina imena kdo izrabili? Zato pa sem tudi vprašal, da pojasnite, kaj je na stvari, in zdaj, ko sta vidva to storila, vama verjamem.

Nekaj pa mi ni všeč. Namesto, da se zgražata nad meno, čemu ne bi rajše stopila na prste onemu, ali onim, ki so izrabili vaša imena? To bi velenko več zaledlo, kakor da me Fr. Pečnik smatra za "navadnega pobalina".

Fr. Stonich ni siguren, da li je bil tak letak sploh izdan. Jaz sem na tak argument računal, zato sem kopijo, kateri mi je prišla v roke, poslal Proletarju z željo, da jo shranijo za vsak slučaj in da jim je v dokaz za resničnost mojega dopisa. Fr. Stonich pa dela včas, kakor da sem si jaz vse skupaj izmisli, kajti njemu ni letak čisto nič znan in ne ve, ali je res izšel ali ne, niti ne ve, da li so bila omenjena imena res na njemu ali ne.

Cirkular ima na vrhu vrstico z imenom Harry G. Wright, manager. Naslov cirkularja je:

OMER N. CUSTER
Republican Candidate for
GOVERNOR
Suite 386 Morrison Hotel,
CHICAGO, ILL.
Telephone Andover 1776.

Znak unijiske tiskarne ima štev. 586.

Na levi strani so imena, tiskana pod sledočno označbo: Jugoslov Republican Central Committee.

Stephen Babich, President.
Wm. B. Laurich, Secretary.
Joseph Klarich, Treasurer.

Izmed teh treh je Laurich Slovenec, član gl. odbora JSKJ, ostala dva pa sta menda Hrvata. Laurich je aktiven v republikanski politiki že dolgo.

Pod označbo COMMITTEE pa so navedena sledočna imena po redu kakor jih tu navajam:

ANTONY SUSNJARA
PAUL BERGER
ANTON UDOVICH
M. SIPIC
ANDREW CIZEJ
CHAS. RENAR
FRANK STONICH
FRANK STERNISHA
GEO MATKOVICH
JOHN SVITANOVICH
FRANK VIDMAR
JOHN WANSCHEK
STEVE ESKRA
JOHN SENICA
SAM BABICH
LOUIS F. ZAGAR
JOHN P. ALVER
VICTOR ZUPANCHIC
JOSEPH BAUMBICH
FRANK PECHNIK
VICTOR S. SKUBIC
JOSEPH KOSNIK
JOHN POTOKAR
GEO SCHUSTARICH
FRANK BOSTICH
ANTHONY J. DAROVEC

Letak se v hrvaščini začenja:

"Dragi prijatelji in zemljepisci!" Nato nasteva, da smo zdaj v ilini krizi, zato je še posebno potrebno, da izvolimo najsposenejše izmed najsposenejših. Najsposenejši za governerja v Illinoisu pa bi bil po trditvi cirkularja znani republikanski politik in kapitalist Omer N. Custer, ki je mimogrede rečeno, tudi suhač.

Letak Custerja hvali, kako se je povzpel iz naroda kot delavec v visoke pozicije. Začel je na najnižji stopnji pri časopisu, danes pa slovi kot lastnik in vplivni publicist iste novine. Dalje je na predsednik ene močne banke in direktor v več industrijskih podjetjih. Ima zdaj in imel je v prošlosti razne javne in državne urade katere upravlja v splošno zadovoljstvo. Zelo je naklonjen dejanju in pri svojem listu vstopuje unijiske tiskarje. Torej

pa kar eden naredi drugi podere. Časopisje, oziroma uredniki pa v največ slučajih mesto da bi skušali idejo razmotriti in jo s poučnimi članki spodbujati, drže roke križem ali pa oškrnejo zdaj enega zdaj drugega, da bi muja ne verjeli, če bi kje kaj govoril ali pisal. Če nisi naš, po tebi, pa imej še tako dobre ideje, je menda geslo vseh prizadetih. Videl sem že zapisano in slišal govorjeno od v slovenski javnosti odgovornih oseb, da Slovenci takoj ne stejemo dosti, pa naj bo že tukaj je to človek iz naroda za na-

rod. Zato ni samo dovolj, da zanj glasujete, nego tudi agitirate.

Podpis kakor zgoraj, "Jugoslav Republican Central Committee."

Tako sem v bistvu navedel, kar je važnejšega v omenjenem letaku in upam, da Fr. Stonich ne bo več sumil, da sem pisal nekaj kar res ni.

Po kakem naključju se je dogodilo, da so izmed slovenskih imen na tem cirkularju izbrani večinoma vodilni delnicarji in funkcionarji "Svobode"?

In čemu podpisani, ako so njih imena izrabili, rajše ne protestirajo proti onim, ki so jih "metnuli v letak"? Morda bi prizadetim lahko precej pojasmnil Wm. B. Lavrich, upravnik "Svobode" V. S. Skubic ali pa njen predsednik Frank Vidmar.

Ni bil moj namen delati komu krvicive, niti ni moja naloga preiskovati, pač pa je vaša. Jaz sem samo konstatiral dejstva, kot jih izkazuje letak.

Kaj je moje celo ime, pri tem ni prav nič važno. Jaz vendar nikogar nič ne dolžim, pač pa sem zapisal, da je izšel tak in tak letak, s tako in tako vsebino, to in to pa so imena v letaku. In vprašal sem za pojasmnila, kar tudi nič slabega.

Glede dopisov in napadov brez podpisa pa imate lahko hvaležno opravilo pri "Svobodi".

Ta letak je vam nov dokaz, kako umazana, breznačelna in prostuirana je kapitalistična politika. Prijatelji izrabljajo prijatelje za judeževne groše.

Priznam, da pri socialistih niso samo angeli, nego ljudje z napakami in nedvomno tudi taki, katerih prepričanje je jasno šibko. Toda stranka je zdrava. Kar ne spada vanjo, izloči. Ako bi se tisti, ki se zdaj pritožujejo nad mojim dopisom, rajše udejstvovali pri nas, pa se ne bi nič drznili vpisati njih imena v republikanske letake.—J. S.

Znak unijiske tiskarne ima štev. 586.

Na levi strani so imena, tiskana pod sledočno označbo: Jugoslov Republican Central Committee.

Stephen Babich, President.
Wm. B. Laurich, Secretary.
Joseph Klarich, Treasurer.

Izmed teh treh je Laurich Slovenec, član gl. odbora JSKJ, ostala dva pa sta menda Hrvata. Laurich je aktiven v republikanski politiki že dolgo.

Pod označbo COMMITTEE pa so navedena sledočna imena po redu kakor jih tu navajam:

ANTONY SUSNJARA
PAUL BERGER
ANTON UDOVICH
M. SIPIC
ANDREW CIZEJ
CHAS. RENAR
FRANK STONICH
FRANK STERNISHA
GEO MATKOVICH
JOHN SVITANOVICH
FRANK VIDMAR
JOHN WANSCHEK
STEVE ESKRA
JOHN SENICA
SAM BABICH
LOUIS F. ZAGAR
JOHN P. ALVER
VICTOR ZUPANCHIC
JOSEPH BAUMBICH
FRANK PECHNIK
VICTOR S. SKUBIC
JOSEPH KOSNIK
JOHN POTOKAR
GEO SCHUSTARICH
FRANK BOSTICH
ANTHONY J. DAROVEC

Letak se v hrvaščini začenja:

"Dragi prijatelji in zemljepisci!" Nato nasteva, da smo zdaj v ilini krizi, zato je še posebno potrebno, da izvolimo najsposenejše izmed najsposenejših. Najsposenejši za governerja v Illinoisu pa bi bil po trditvi cirkularja znani republikanski politik in kapitalist Omer N. Custer, ki je mimogrede rečeno, tudi suhač.

Letak Custerja hvali, kako se je povzpel iz naroda kot delavec v visoke pozicije. Začel je na najnižji stopnji pri časopisu, danes pa slovi kot lastnik in vplivni publicist iste novine. Dalje je na predsednik ene močne banke in direktor v več industrijskih podjetjih. Ima zdaj in imel je v prošlosti razne javne in državne urade katere upravlja v splošno zadovoljstvo. Zelo je naklonjen dejanju in pri svojem listu vstopuje unijiske tiskarje. Torej

Reports and Comments

A Tragic Occurrence

Along the lake front in the city of Cleveland we find dirty, grimy, untidy shacks built of tin and old rugs and covered with pieces of oil cloth. These shacks are not fit for a dog to live in yet these men brought to the slums because of the depression have found shelter in these ugly looking shacks. The inside of these huts consists of a few broken pans and dishes found in the rubbish or dump piles. The stoves are made of large oil cans with some old pipes projected from them. An old cot made of boxes covered with dirty mattresses are used as beds. A candle or an old kerosene lamp flickers the night through for these poor jobless men who once had jobs and money in banks and are now compelled to seek shelter in the hellish slums of Cleveland.

One morning as these men were up and about, smoke began to peer from one of the shacks and eager to see what happened they all hurried to the scene. They saw nothing but ashes where once stood a red shack. Coming nearer to the tragedy they found the body of Andrew Harris, once a working man, now just a shattered body underneath the ruins of the grimy shack. Harris apparently was asleep when the blaze started and did not regain consciousness in time to make an escape. Tears came to the eyes of those who witnessed the scene. As I look at the other men in their humble shacks I wondered what the future held for these homeless worn out workers.

The city administration gave these men until May to gather their meager belongings and search for shelter elsewhere. In the richest country men must live in poverty and starvation with nothing ahead of them but darkness and despair. Let's work, strive and agitate for a better system and save these men from this living hell.

The YES! circle No. 2 will hold educational meetings every second and fourth Friday of the month at the club room of branch 27 JSF. Every Slovene comrade is cordially invited to attend. The Cleveland College debating team will also assist us. Oiga Vehar, Cleveland, O.

At the last meeting of the English Sub-Branch 37, much important business was transacted with a full attendance. A long but very interesting discussion on Socialism was held after the meeting. A committee was selected to propose plans toward making a drive for increased subscriptions for The Milwaukee Leader, our Socialist daily newspaper. We're working in conjunction with our Slovene comrades and the 5th ward Socialist branch.

The Milwaukee Leader is the life and breath of the Socialist party in Milwaukee. Explain the situation to your friends, canvass your neighborhood and sell them the idea that every workingman should read the Leader, thus learning both sides of the question. Help put the Leader over the top and our future campaign will be that much prosperous.

Also try to get subscriptions for "Proletare", especially among our young Slovenes. Work hard as we approach the unmistakable goal of Socialism for the harder we work the quicker will the misery of the oppressed vanish from this earth.

The high lights of the program besides the speakers were as follows: The Russian Balalaika Orchestra played a number of Russian selections. A group of boys and girls performed a Russian dance. The Bohemian, Polish, Jewish and the Yugoslav (Svoboda) singing societies sang in their own languages. The Young Circle League of Detroit, Y. C. L. Seniors, Youth of Today and Chaverim performed together, giving three recitations which were excellent. The first was "The strange funeral in Braddock, Pa.", then followed "Hands Wanted" and last "Debs Was Big".

The Workers Theatre of Detroit sponsored a play, "The Historical Development of May Day". Svoboda singing society tableaud "From Slavery to Liberty" which was also well done. Comrade Frank Nograsek of branch 114 gave us a laugh when he performed as "Old John Duffy".

The program started at 1 P. M. and lasted till 6 in the evening. Many of the comrades leaving the Dance-Hall attended another celebration given by the Bohemian Socialist branch. Here another 3 hour program was staged in which our singing society Svoboda also participated.

Comrade E. Menton a member of our sub-branch, spoke. His subject was "An Appeal to Youth". The other speakers were F. Mantan on "A Plea to American Labor", J. Vloch on "War and Peace", Mary Vloch on "The Youth of Today" and Anna Bitnar on "Shepherds of Old Tended Their Sheep".

These eleven hours of May Day celebration marks another notch closer to Socialism.

Andrew Grum Jr., Detroit, Mich.

brizga v obraz. Komunisti pa se veseli, misleč, da s takimi riskiranimi demonstracijami vežbajo ljudi za revolucijo. V resnici vežbajo policaje.

Stepping Along with our Administration

Over 20,000 Socialists, sympathizers and union men marched behind the American and the Red flag of International Socialism, following our Socialist Senator Palakowski and Socialist Mayor Daniel Hoan who led the parade through the downtown district to the Court House Square, where Dan Hoan addressed some 25,000 people. The parade was a wonderful spectacle with floats, banners and signs of different slogans all depicting the struggle of the working masses, showing Socialism as the only salvation of the working class.

Nearly 200 Slovenes followed the young comrades of club 37 who carried the Red flag and a large banner of JSF members. To many of our comrades it was a new experience, which they will never forget. After the parade we all attended the doings of our elder comrades at S. S. Turn Hall, thus completing May first as a real labor holiday. Let this only be the beginning and let's prepare ourselves toward bigger labor demonstrations by enlarging the Socialist party, by agitating and spreading our propaganda throughout the United States.

The May Day celebration of branch 37 was a huge success. On account of the huge Socialist parade the attendance in the afternoon was fair, but when Charles Pogorelec executive secretary of JSF made his appearance to address our Slovenes the hall was filled. Comrade Hauser, Daniel Hoan's secretary also spoke.

The stage presentation given by Naprej's Singers was one of the best programs ever seen in Milwaukee. If you enjoyed this affair, remember that there will be three affairs given by our Club 37 on May 28, 29 and 30. Start saving your nickels and attend every affair given in honor of the JSF and its Educational Bureau delegates, who will hold a convention in Milwaukee on those dates.

At the last meeting of the English Sub-Branch

Lest We Forget

1. A Large proportion, perhaps a majority, of our people received in "prosperous times" less than sufficient to permit them to live lives of health and decency.

2. The average farmer is living on a deficit. He is not bringing in enough to permit him to pay himself a small wage and a minimum interest on capital invested.

3. From one and a half million to ten million are unemployed in good and bad years in the United States and the bread line has increased by 650,000 from 1920 to 1927.

4. Between one and two million children—perhaps a larger number—are forced to leave school and work for a pittance, while tens of thousands of other children toil long hours without any money compensation.

5. A total of 350,000,000 days more or less are lost each year through sickness—most of it preventable on the part of those gainfully employed. Between 20,000 and 25,000 workers are killed in our industries while 2,500,000 are injured.

6. Some millions of our children go to school in "good years" each day without proper nourishment.

7. Some four or five million residents over 10 years of age in the United States are illiterate.

8. Millions of workers in the cities and on the farms still live in tenements and in shacks unfit for human habitation in twentieth century America, despite improvements since the war.

9. One per cent of our income receivers obtained before the 1929 depression one-eighth of the realized income, while 10 per cent received one-third. Four thousand people in our richest class received in 1929 an average of nearly \$400,000 a year, over 230 times the average received by the 99 per cent in the lowest income class.

10. Perhaps one-half of the energies of our workers is wasted as a result of the present chaotic competitive social order.

How America Lives—By Harry McLaidler.

Better Take Them Over

Senator Couzens is right. When this crisis is over, if it lasts much longer, the government will find itself the owner of at least the weakest and most undesirable railroads.

He pointed out that today the market value of the Missouri Pacific's securities is only \$12,450,000, yet it has just received a loan of \$12,500,000 of government money from the Finance Reconstruction Corporation—by way of keeping the government out of private business. Less than half of this loan, or \$5,850,000, went to reimburse the J. P. Morgan group of bankers for that much of their \$11,700,000 loan to this railroad. The remainder is due and payable Oct. 1 next. Now if Mr. Hoover remains determined that no railroad shall be allowed to fail—to which proposal the bankers may be relied upon to make no opposition—then we may be sure that the Reconstruction corporation will have to advance next October the remainder of the \$11,700,000 loan to the Morgan group, which will gracefully retire leaving Uncle Sam in his now familiar role of holding the bag. When, if ever, will the Missouri Pacific be able to repay the government? Until it does the government will be the chief creditor and, if conditions get worse, will have to put up still more money to keep the railroad afloat.

We are frank to say that if the government is henceforth to regulate and completely control the railroads, especially railroads rates and wages, and then itself do all the railroad financing, we are for the government's taking over the roads and uniting them into one efficient system at once.—The Nation.

In the Republic of the Starvelings

The flood tide of depression has not yet been reached. President Green of the A. F. of L. places the jobless at nearly eight millions and notes that at this time last year 280,000 men were taken back while for the present corresponding period 100,000 more have lost jobs. This increase in the number of the jobless has never occurred before. Steel workers are facing a second wage cut of 10 per cent and in New York City thousands of teachers are destitute. Wage cuts are also proposed for book printers and in the building trades in this city.

All sources of information indicate an increasingly critical situation. President Green adds this general observation: "Trade union reports are a warning that unless hours are shortened to give work to more unemployed we run the risk of a worse crisis. Our weighted figures show 22.9 per cent unemployed for April, compared with 22.5 per cent in March—an increase of four-tenths of 1 per cent in unemployment at a season when unemployment usually declines." The figures of the Labor Department show the same trend.

Canada's Substitute for the Old Age Dole

The last report of the operation of the old age pension system in Canada reveals that 63,285 persons throughout the dominion are being protected in their old age by pension legislation. Since the inauguration in 1927 of the first provincial pension scheme, which has since spread to the five largest provinces, the Canadian municipalities, provinces and the dominion government paid out more than \$26,000,000 for old age pensions.—The World Tomorrow.

Abolish Private Agencies

According to the new Jersey commissioner of labor, private employment agencies in that state are taking advantage of the depression to boost their fees, thus adding to the burdens of those seeking a job. In supplying clerical positions to applicants, the private agencies now charge a full week's salary, or nearly 25 per cent of the monthly income, whereas before this year fees were 10 to 20 per cent.

Cleveland Citizen.

Our Padded Cells Are Badly Needed

If our idea of mass production of padded cells becomes a reality we are sure that quite a number of eminent politicians in Washington will be inmates. A few weeks ago the bright minds of the Commerce Department, the State Department, and the Tariff Commission solemnly considered reprisals against the quota sections of the French tariff. Nearly a week later they gave their attention to the British tariff which went into effect April 25. The prospective cell inmates were hearing from American corporations. They protest against the jacking up of tariffs abroad because American exports are hit.

France offends our Simple Simons more than any other nation. She is charged with having imposed about 250 separate quotas, half of which have affected American trade, but the British schedules are also giving alarm to the bright boys at Washington.

They have a simple philosophy. Walls up around the United States and walls down abroad. Sell but do not buy. Revive trade but strangle it. Hit the other fellow and whine when he retaliates. Discriminate but yell against discrimination. Be a hog but object to swine. In short, substitute stupidity for intelligence and the net result is the statesmanship which serves our ruling classes.

Who will deny that there is a big market for our padded cells? Capitalism is bad enough when it becomes paralyzed through the normal working out of its own absurdities but our capitalistic politicians make a bad situation worse by their stupid policies. The average village "cut-up" could do worse.

—The New Leader.

Reasonable Doubt

Suspected of being mentally deficient, a schoolboy was taken to Yale's Institute on Human Relations for examination by psychologists.

"How many ears has a cat?" asked a bespectacled scientist.

"Two," the lad replied instantly.

"And how many eyes has a cat?" the savant persisted.

The boy looked at him suspiciously.

"Say," he inquired, "didn't you ever see a cat?"—Exchange.

Upside Down

Administration officials at Washington are somewhat disturbed because the so-called relief measures they have adopted are not resulting in much of a lift from the depression. Apparently they expected great things from the Reconstruction Finance corporation. It has been making loans. This was expected to ease the credit situation and start business.

There never was any prospect that it would accomplish much. It has slowed down the bank failures, which, of course, is good as far as it goes. But what is needed is purchasing power for the masses—employment for the unemployed.

With the expenditure of the same amount of money and effort, a very good start toward giving employment to millions of jobless could have been made. The administration began at the wrong end of the difficulty. It is relieving financial institutions and big corporations, not the jobless. Its mentality is twisted and its policies are upside down.—The Milwaukee Leader.

California's Infamy

A brazen, conscienceless California plutocracy hasn't even bothered to make its latest tool, Governor Ralph, a clever liar. He and Sullivan, the reactionary lawyer and ex-judge whom he (or his bosses) picked to do the dirty work for them, simply fall back on the old stuff: "Mooney was a radical labor fighter, he might have planted the bomb, therefore, he did plant it." They don't, so far as press summaries show, bother with the proof that all evidence against Mooney was tainted with perjury, or that the judge who sentenced him, and the jurors who convicted him, are now convinced that he should be released. They say that his case has been before the state and federal Supreme Court, which it has not except on procedure. What's the use? Neither reason nor justice mean a thing to the California utility plutocrats and their political tools. Only a working class, organized powerfully, both economically, can move them. One of the weapons of the workers and their allies in this struggle for justice, should be an intensified boycott against California products and against the Olympic games in Los Angeles.

—Norman Thomas.

SEARCHLIGHT

by DONALD J. LOTRICH

The clamor of Socialist May Day triumphs is still ringing in our ears as we hustle to make the remaining Socialist activities this month top notchers in their class. We anticipate the National Convention to be the most spirited and productive of any previous conventions. By reason of the times, affording us every opportunity to push the work of our party to an unlimited degree the delegates to the National Socialist Convention in Milwaukee, Wis., are confronted with the problem of keeping the convention centered upon the needs and possibilities of our movement in our country. Many brilliant and seasoned men will convene with the wide awake delegates to talk over the experiences of the past, to eradicate the evil entanglements and to adopt a progressive far reaching program for the Presidential Campaign and for the next couple of years of building. Delegates must be aware of the responsibilities of the 1932 convention. They must be aware of the need for unity and clarity in our program. No time should be given to solving problems outside of our realm. No time should be allotted seekers of personal gain. No improper friction should be tolerated. We hope that the delegates will work in harmony and give their full devotion to the principles of Socialism. We hope and wish that this convention shall go down into history as the "Greatest Convention" of them all.

On Wednesday, May 25, 1932, the day after the National Convention, we will join our presidential candidates, leaders and speakers at a monstrous banquet in a group. Twenty one of our members have made reservations already. Our quota is 40. In the next ten days we must get 20 more. All of you who can, should notify D. J. Lotrich or Chas. Pogorelc so that reservations can be made with the Jugoslav group. By attending in a body we will show our presidential candidates and our leaders that we are right behind them every move. Jugoslav delegates to the National Convention desiring to attend this banquet should also get into "The Jugoslav Group".

And when the banquet will be over we shall roll up our sleeves and get down to business at our own Jugoslav Federation Convention, also in Milwaukee. We too anticipate the liveliest and most hopeful deliberations since the existence of our Federation during the days of May 28 to 30 inclusive. Just as the National Socialist Party Convention is confronted with important problems, for us the Jugoslav Socialist Federation Convention (a national organization) will be equally as vital. There will be no division in our ranks and this assures us of undivided cooperation in the work of building our movement.

It is nothing less than an outrage, to have Governor Ralph of California wait all these months before he shattered what little hopes the workers had in seeing Mooney freed. It is one of the old customs of judicial procedures in this country, especially against the workers. When the question of freeing Mooney was still prevalent and "hot", as todays journalists would say, Ralph reserved his judgement until the matter cooled down and the people forgot, to avoid hostile opposition. The workers of this country have followed this procedure so long that any crooked politician can bluff them out of anything, even their jobs, clothes and food.

In reviewing the Mooney case our greatest upholder of crooks, graft and crime, the Chicago Tribune reviews every opinion but that of the Special Wickersham Committee which reported Mooneys conviction as the greatest crime against justice, a frame up, fraud and fake. What do you call those shielding crooks, fakers and robbers who loot and exploit the people? The solicitous women in the street are,—no, there is no word that could describe the venomous power of the "Trib".

Three European countries have held elections recently. Germany, the

Immortalizing Anna

A university student was asked to compose one verse of poetry including the words "analyze" and "anatomy". He wrote:

My analyze over the ocean,
My analyze over the sea.
Oh, who will go over the ocean
And bring back my anatomy.

Our Doings Here and There

By JOHN RAK

After many years, the Chicago and Cook County Socialist party again sponsored a May Day parade in which over 5000 workers took part. Different branches, trade unions and members of the Farmer-Labor party participated. The march started from Kedzie and Ogden Aves. and wound up at Ashland and Van Buren Sts., where the huge crowd entered the Ashland Auditorium where several prominent Socialists addressed the audience. A good number of Slovene comrades and sympathizers were represented in this celebration.

A meeting of the English Division of branch 1 will be held Thursday, May 12, at the lower SNPJ Hall. All members, including those of the senior branch, are urged to attend. Interesting discussions on current events will be opened by comrade Lotrich. A book review will be given by comrade Artach and Jack Grosier will also give a short talk. Friends and sympathizers are cordially invited.

On Sunday, May 15, a Festival given by Pioneer Lodge of Chicago will be held in the SNPJ Auditorium. A program is being scheduled for 3 P. M. in which a number of pupils of the Slovene school, also sponsored by Pioneer lodge, will participate. The concluding numbers of the program will be presented by talented members of the lodge and rumor has it that it's going to be a real treat for the audience. In the evening there will be a dance with Johnny Kochevar's orchestra supplying the rhythm. Admission tickets are 35c and 50c at the door.

A membership meeting of the Cook county Socialist party will be held Wednesday, May 18, at the Socialist Party Center, 3036 W. Roosevelt Rd.

Comrade Busick from Los Angeles, California, on route to the National party convention will be the principal speaker. After the meeting a social will take place.

Comrade R. B. Green visited our last branch meeting and gave a short talk about the banquet to be given in honor of the Socialist presidential candidates Wednesday, May 25, at the Steuben Club, Chicago. Some of the best speakers of the Socialist party are listed for short talks. Anyone wishing to make reservations should call either Rockwell 2864 or get in touch with comrade Donald Lotrich.

The JSF Convention to be held in Milwaukee the latter part of this month will have approximately 70 delegates from different branches and fraternal organizations. Keen interest about problems that will come before the convention has been displayed by comrades through the columns of this paper. The executive committee is making arrangements for reduced railroad fares for out-of-town delegates as can be seen from a report on another page of this issue.

Wherever possible, delegates should organize into groups and take advantage of the reduced fares.

Our report in the sub-diggers column this week is not what it has been in the past, but nevertheless it shows that many of our solicitors are at work. For the Chicago territory Misko is the most active. He also leads the list this week. In Lloydell and Onnalianda, Pa., comrade Sustersich recently secured 6 re-newals. Our "war horse" Snoy of Bridgeport is credited with 9. Fifteen more were received from John Zornik of Detroit, 7 from Rozic of Milwaukee and numerous others that are listed in this report.

